N. Y. Public Library
476 Fifth Ave.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

A JEWISH CANADIAN DAILY
Circulated All Over Canada And Abroad

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל

האט איר שוין א קליינע סייף ביי אייך אין הויז? אויב ניט קומט אריין און נעמט איינע פריי — עפענט אן אקאונט בלויז מיט איין דאלאר

VOLUME VI No 2549 — Toronto Thursday December 4 1919 — יב כסליו פרשה וישלח תרפ — דאנערשטאג 4־טער דעצעמבער 1919 — PRICE TWO CENTS

דייטשל. ענטזאגט אונטערצושרייבען פראטאקאל

הויפט ראט באקומט אז ענטפער אז דייטשלאנד וויל ניט אונטערשרייבען

פאריז דעצעמבער 3

דער הויפט ראט פון שלום קאנפערענץ האט היינט געקראגען א ידיעה פון דער דייטשער רעגירונג דאס זי ענטזאגט זיך אונטערצושרייבען דעם פראטאקאל מיט די קאנדיציעס וואס די אלייאירטע האבען אויסגעארבייט ווי אזוי דער שלום זאל דורכגעפיהרט ווערען.

קלאנגען האבען זיך פארשפרייט דאס די דייטשע רעגירונג און אלע דייטשע עלעמענטען וואס זיינען פריהער געווען מיט דער מיינונג דאס דער פראטאקאל זאל וואס שנעלער אונטערגעשריבען ווערען כדי עס זאל וואס גיכער פראקלאמירט ווערען דער פרידענס צושטאנד און דאס לאנד זאל צוריק אנפאנגען צו פיהרען האנדעל האבען זיך איצט אנגענומען מיט מוט און אגיטירען דערפאר אז דער פראטאקאל זאל ניט אונטערגעשריבען ווערען.

די דייטשע אויסזעצונגען.

אפיציעל האט באראן קורט פון לערסנער, דער פארשטעהער פון דער דייטשער שלום דעלעגאציע ערקלעהרט דאס זיינע אויסזעצונגען זיינען געגען די פאדערונגען וואס די אלייאירטע האבען אריינגעשריבען אין דעם פראטאקאל די פאדערונג צו משפט'ן אלע דייטשע אפיציערען וואס זענען באגאנגען פארברעכענס אין פראנקרייך און בעלגיען בשעת זיי זיינען דארטען געווען.

אין גוט אינפארמירטע קוועלען ווערט אבער באהויפטעט, דאס די אמת'ע אויסזעצונגען וואס די דייטשען האבען אין זייער זיינען געגען דעם וואס די אלייאירטע פאדערען שאדען ערזאץ פאר די דייטשע שיפען וואס זיינען געזונקען געווארען פון איהרע אייגענע קאפיטאנען מיט'ן צוועק די אלייאירטע זאלען זיי ניט באקומען.

עס ווערט אויך געזאגט דאס דייטשלאנד איז גאנץ שטייף אויף איהרע פאדערונגען און ווייזט ניט ארויס קיין סימן פון נאכגעבען די פאדערונגען פון די אלייאירטע.

מאסען דעפוטאציע פון וויען

פאריז דעצעמבער 3

אינפארמאציעס וואס זיינען דא ערהאלטען געווארען גיבען איבער די נייעס דאס די לאגע אין וויען איז אזוי שרעקליך שלעכט דאס די עסטרייכישע רעגירונג האט באשלאסען צו קומען אין א מאסען דעפוטאציע צום הויפט ראט פון די אלייאירטע און פשוט פאלען פאר די פיס בעטענדיג צו פארלייכטערען די קאנדיציעס.

די ידיעה זאגט דאס דער קאנצלער הר. רענער מיט'ן גאנצען קאבינעט וועלען קומען מיטברענגענדיג מיט זיך ציפערען וואס וועלען באווייזען די מורא'דיגע לאגע וואס הערשט אין לאנד.

דר. רענער האט באוויזען דאס אין גאנץ עסטרייך געפינט זיך ניט געטוג עסענווארג און קוילען אפילו אויף'ן חודש דעצעמבער.

זיין בקשה וועט דארום זיין דאס דער הויפט ראט זאל וואס שנעלער אריינשיקען קיין עסטרייך עסענווארג, מעדיצין און קוילען ווארום טויזענדער מענשען געהען ארום ארבייטסלאז בלויז צוליעב דעם וואס די פאבריקען האבען ניט קיין קוילען און קענען ניט לאזען לויפען די מאשינעריע.

בעטען אנדערע ארבייטער נאכצוטון זייער ביישפיעל

די שניידער ארבייטער וואס זיינען באשעפטיגט ביי דער מילער מאנופעקטשורינג קאמפאניע ריטשמאנד און דאנקען סטריט האבען נעכטען אנגענומען א באשלוס צו ארבייטען א האלבען טאג אווערטיים און דאס געלט זאל געגעבען ווערען צו דערהאלטען דאס לעבען פון די פארארימטע אידישע פאמיליען אין די מלחמה און פאגראם געגענדען.

דער באשלוס איז אנגענומען געווארען ביי א שאפ מיטינג וואס איז אפגעהאלטען געווארען לעצטען פרייטאג נאך דער ארבייט.

אלע ארבייטער ארום 25 אין צאהל האבען געשטימט פאר דעם פארשלאג. עס איז אנגעדייטעט געווארען דאס עס ליגט דער חוב אויף אלע ארבייטער פון פאך נאכצוטון זייער ביישפיעל, כדי דורכצופיהרען דעם צוזאג וואס די דזשאינט באארד האט געמאכט ביי מיטינג אין מעסעי האל צו שאפען טויזענד דאלאר צווישען די ארבייטער אין די שעפער.

פארשיעדענע נייעס בקצור

גרויסע אונרוהען אין איטאליען

רוים דעצעמבער 3.

גענעראל סטרייקס האבען אויסגעבראכען אין רוים, פלארענס און מילאן. אלע ארבייטער האבען אפגעשטעלט די ארבייט. עס זיינען פארגעקומען צוזאמענשטויסען צווישען סאציאליסטען און מאנארכיסטען, צוויי מענשען זיינען געטויטעט געווארען און א גרויסע צאהל פארוואונדעט אין מילאן.

ווייטערע מלחמות צווישען פעטלורא און דעניקין

בערן דעצעמבער 3.

די אוקראינער מיסיע איז דא אינפארמירט געווארען דאס נאך א שווערען קאמף איז גענעראל פעטלורא'ס ארמיי געלונגען צו פארכאפען די שטעדט יעקאטערינאסלאוו, פאלטאווא און בערדיטשעוו פון גענעראל דעניקינ'ס רשות.

זיי האבען אויך פארכאפט עסענווארג און אמוניציע עס ווערט אויך אנאנסירט דאס צוויי שטארקע ארמייען פון גאליציאנער מיט אוקראינער קעמפען איצט געגען גענעראל דעניקין.

מערדערס פרוי ארעסטירט

האמילטאן דעצעמבער 3.

די פרוי פון דעם מערדער קאוואלסקי וואס האט ערמארדעט איינעם פון זיינע וועבעטער און פארוואונדעט אנדערע דריי איז היינט ארעסטירט געווארען דערפאר ווייל זי האט געסטראשעט דעם הושאדזש מיט מארד. זי האט פארלאנגט צו זעהן איהר מאן אבער מען האט איהר דאס ניט ערלויבט.

בערקמאן און גאלדמאן אפגעשיקט אין עלים איילאנד.

שיקאגא דעצעמבער 3

עמא גאלדמאן און אלעקסאנדער בערקמאן, צוויי באריהמטע אנארכיסטען האבען געקראגען א באפעהל צו מעלדען זיך פרייטאג אין עלים איילאנד ארויסגעשיקט צו ווערען פון אמעריקא.

פאהרענדיג נאך ניו יארק האט עמא גאלדמאן געזאגט: "די פאראייניגטע שטאאטען וועט אזוי גיך ניט קענען פטור ווערען פון אונז. מיר וועלען פאהרען קיין רוסלאנד און דארטען וועט אונז לענין באשטימען אלס אמבאסאדארען צו די פאראייניגטע שטאאטען און דערנאך וועלען מיר אריינפאהרען קיין וואשינגטאן אין גרויסע אויטאמאבילען".

היציגע צוזאמענשטויסען ביים משפט פון די וויניפעגער ארבייטער פיהרער

אנקלאגע און פארטיידיגונג קומען סוף כל סוף צו א פארשטענדיגונג.

וויניפעג דעצעמבער 3.

אין די לעצטע צוויי טעג זיינען פארגעקומען זעהר היציגע צוזאמענשטויסונגען צווישען דער פארטיידיגונג און אנקלאגע ביים משפט פון די אכט ארבייטער פיהרער וואס ווערען געמשפט אויף דער קלאגע פון מאכען קאנספיראטיווע אויפהעצונגען. דינסטאג איז געקומען אזוי ווייט, דאס דער ריכטער פאר וועמען דער משפט ווערט געפיהרט האט איינינע מאל באפוילען צו ברענגען שעריפס און ארויספיהרען פון קאורט מר. קעסידי'ן, דעם הויפט לאיער פון דער פארטיידיגונג, בלויז א דאנק דעם וואס קיין שעריף איז אין יענער מינוט ניט אנוועזענד געווען אין געריכט זאל און דער ביילי"ף האט איינגעזעהען דאס דער באפעהל, ארויסצווארפען מר. קעסידי'ן איז געקומען אין א מאמענט ווען דער ריכטער איז געווען שטארק אויפגערעגט און ער האט זיך ניט געאיילט אויסצופאלגען דעם באפעהל.

די אורזאכען פון דעם צוזאמענשטויס זענען געווען דאס די אנקלאגע לעזט פאר אויסצוגען פון פארשיעדענע סאציאליסטישע פראפאגאנדא שריפטען וואס האבען ניט קיין גרויסען שייכות מיט דער אנקלאגע.

דער פארטיידיגער לאיער מר. קאסידי וואס ווייזט ארויס אומגעהייער גרויסע פעהיגקייטען אין מאכען אבסטרוקציעס צו די מעטאדען ווי אזוי די אנקלאגע פוהרט און איהר באווייזע האט געפרואווט אויסווירקען אז אזעלכע אויסצוגען זאלען ניט צוגעלאזען ווערען אלס באווייזע געגען די אנגעקלאגטע אבער דער ריכטער מר. דזשאסטיס מעטקעף האט ענטשיידען אז די אויסצוגען מעגען געלעזען ווערען און אז די פארטיידיגונג וועט אויך מעגען לעזען וויפיעל זי וועט וועלען.

מר. קסעדי האט באהויפטעט דאס עס וועט דויערען צוויי וואכען איידער די פארטיידיגונג וועט קומען צום ווארט און דערווייל ווערען די דזשורי לייט באאיינפלוסט פון זאכען וואס עס וועט זיין שווער ארויס צוקלאפען פון זייערע קעפ און האט אויף'ן מאמענט געוואלט אפלייקענען איינציגע זאכען און דאס האט שטארק דערצארענט דעם פרעזידענט ריכטער.

דזשורי מאכט נאטיצען

בשעת די היינטיגע פארהאנדלונגען האבען די דזשורי לייט פארלאנגט די פריווילעגיע צו פארצייכענען געוויסע זאכען וואס ווערען [illegible]אכט פאר זיי ווארום די עדות [illegible]ען זעהר פיעל און זייערע באהויפטונגען זיינען אומגעהייער פיעל. די אנקלאגע מיט דער פארטיידיגונג האבען זיך געאייניגט און די דזשורי לייט האבען געקראגען פאפיער מיט שרייב געצייג און יעדער נאטירט באר זיך געוויסע זאכען וואס ער רעכנט דאס זיי זייגען וויכטיג נאטירט צו ווערען.

דער ריכטער איז צופרידען וואס עס איז געפונען געווארען א שטיקעל צופרידענער וועג פאר דעם משפט אנצוגעהן.

די אנקלאגע האלט נאך כסדר אין לעזען אויסציגען פון סאציאליסטישע צייטשריפטען און זיי באהויפטען אז דאס איז א באווייז דאס די אנגעקלאגטע האבען שטענדיג פראפאגאנדירט דאס אומווארפען פון די יעצטיגע ארדנונג.

זענט איהר פארשריבען אלס עליען?

היינט איז דער לעצטער טאג וואס מען קאן אפעלירען געגען דעם נאמען "עליען" און האבען א שטימע — קומט אין אפיס פון אידישען זשורנאל.

די יעניגע טאראנטאר בירגער וואס ווילען ניט באראובט ווערען פון דער פריווילעגיע צו שטימען אין די קומענדע מוניציפאלע וואהלען פאר דער שטאדטשער פארוואלטונג, דארפען וויסען אז היינט איז דער לעצטער טאג צו קאנען אפעלירען אויב זייערע נעמען געפינען זיך ניט אויף די ליסטען צווישען די שטימגעבער. נאך היינטיגען טאג וועט שוין זיין פארפאלען.

דער "אידישער זשורנאל" העלפט אייך

אויב אייך איז שווער אליין אויסצוגעפינען צו אייערע נאמען געפינט זיך אויף די ליסטען צווישען די שטימגעבער דאן וועט דאס געטון ווערען פאר אייך אין אפיס פון אידישען זשורנאל אהן א סענט געלט. איהר דארפט אבער ניט פארנאכלעסיגען און קומען היינט אין אווענט.

דער בעוואוסטער אידישער לאיער מר. דזשאזעף סינגער געפינט זיך אין אפיס פון אידישען זשורנאל און ער נעהמט די נעמען פון יעדען איד וועמענס נאמען איז אויסגעלאזען געווארען פון דער ליסטע. מר. סינגער וועט אליין אריינטראגען דעם אפיעל און אלע אידען וואס וועלען זיך מעלדען ביז היינט אווענט זענען זיכער אז זייערע נעמען וועלען שטעהן אויף די ליסטען און זיי וועלען האבען די שטימען.

נעכטען אין אווענט האבען א גרויסע צאהל אידען שוין אריינגעגעבען זייערע נעמען מר. סינגער האט פארשריבען אלעמענס נעמען און די וואס וועלען נאך אריינקומען ביז היינט אווענט וועלען זיין זיכער צו האבען זייער שטימע.

קוילען לאגע ווערט ערנסטער

קענעדע באקומט ניט וואס מען האט איהר צוגעזאגט.

מאנטרעאל דעצעמבער 3.

בעאמטע פון דער קענעדיען ריילוויי וואר באָרד, האבען נעכטען ארויסגעגעבען א באהויפטונג דאס דער צוזאג וואס די אמעריקאנער רעגירונג האט געמאכט צום קענעדער באהייצונגס קאנטראלער מר. מארגארעטה, צו שיקען קיין קענעדע יעדען טאג 150 וואגאנען מיט ווייכע קוילען איז דערווייל נאך ניט מקוים געווארען, דערווייל איז נאך אפילו קיין איינציגער וואגאן ניט געשיקט געווארען און עס איז אפילו ניטא קיין אויסזיכטען אז אין חודש דעצעמבער זאלען געשיקט ווערען קוילען קיין קענעדע.

די בעאמטע האבען אויך ערקלעהרט דאס אין א סך פאלען וואו מען דארף באהייצען מאשינען וואס שטעהען אויף איין ארט ווערט שוין געברויכט האלץ, די צאהל פון פאסאזשירען צוגען זיינען פארקלענערט געווארען און עס ווערען געמאכט פארבארייטונגען נאך מעהר צו פארקלענערען די צאהל.

עס ווערט אויך באהויפטעט אז צוליעב דעם וואס עס וועט פארקלענערט ווערען די צאהל לויפענדע אייזענבאהנען וועט דערפון שטארק ליידען דער קענעדער האנדעל, הויפטזעכליך דער עקספארט פון סחורה. ווארום אזעלכע אייזענבאהנען וואס פיהרען ארויס האלץ פאר די פאפיער פאבריקען און באהנען וואס פיהרען פארשיעדענע מינעראלען וועלען אויך מוזען אפגעשטעלט ווערען.

לאגע אין די שטאטען

ספרינגפיעלד איל. דעצ. 3.

אין די סאמע געגענדען וואו די קוילען פעלדער געפינען זיך האט זיך שוין אנגעהויבען פיהלען דער דוחק אויף קוילען. סקוהלס ווערען געשלאסען, גרויסע פאבריקען מוזען זיך שליסען.

ארבייטער געסטראשעט מיט ארעסט.

אינדיאנאפאליס אינד. דעצ. 3

די רעגיערונג האט שוין איצט אויפגעגעבען די האפנונג צו זעהען אן אויסגלייך אין דעם קוילען גרעבער סטרייק אויף דעם פארשלאג פון א העכערונג פון פערצעהן פראצענט אויף די שכירות. און די רעגיערונג האט איצט אנגעפאנגען זוכען מיטלען דורכצופיהרען דעם אינדזשאנקשאן וואס איז ארויסגעגעבען געווארען געגען די סטרייקער.

די רעגיערונג באהויפטעט דאס א סך מענשען האבען פארבראכען געגען דעם אינדזשאנקשאן, און מען וועט זיי אלעמען פארקלאגען, און ביז אין 48 שטונדען וועלען א סך ארבייטער ארעסטירט ווערען.

די רעגיערונגס לאיערס באהויפטען דאס אלס אורזאכע פארקלאגט צו ווערען קאן דיענען אירגענד וועלכע האנדלונג, באהויפטענדיג אדער אפילו אן איינציג ווארט וואס איז ארויסגעזאגט געווארען צו ראטען ארבייטער ניט צו געהן צו דער ארבייט.

2 יאהר פאר שיסען אויף א פאליסמאן

דזשאזעף פרעלא איז נעכטען פאראורטיילט געווארען צו צוויי יאהר קינגסטאן פעניטענשערי פאר שיסען אויף א פאליסמאן אין א ליין אויף פארלאמענט סטריט.

באריהמטער מיליאנער פאהרט ארום אגיטירען פארן 6 שטונדיגען ארבייטס טאג

לארד לעווערהאלם דער גרעסטער פאבריקאנט אין דער וועלט וואס באשעפטיגט אין זיינע זייף פאבריקען פון ענגלאנד, פראנקרייך, אמעריקא און קענעדע מעהר ארבייטער ווי אירגענד וועלכער אנדער פאבריקאנט אין דער וועלט איז היינט דא געקומען אין שטאדט אריין, פאהרענדיג אויף א טור איבער אמעריקא און קענעדע צו פראפאגאנדירען זיין אידעע איינצופיהרען דעם 6 שטונדיגען ארבייטס טאג אין אלע פאבריקען, און אנשטאט דעם וואס די פאבריקען פלעגען ביז איצט ארבייטען 8 אדער 9 שטונדען מיט איין גרופע מענשען און די איבריגע צייט פון מעת לעת שטעהען ליידיג זאל איינגעפיהרט ווערען שאפעלטע שיכטען. יעדע זאל ארבייטען צו זעקס שטונדען. די פאבריקען וועלען דארום ארבייטען מעהר צייט ווי פריהער און עס וועט פראדוצירט ווערען פיעל מעהר סחורות.

ווייזט א חקוק אייערע קינדער

געוויס האט איהר געהערט ווי אייערע קינדער רעדען נאך וואס זיי הערען פון זייערע קריסטליכע שכנים מיט די מתנות וואס דער "סאנטי קלאס ברענגט" אריין דוקא דורך'ן קוימען און אז דער דאזיגער מתנות ברענגער איז אזא מין גוטער געלט און קויפט זיי מתנות.

איהר ווייסט דאך אויך אז די קינדער ווייסען דאס די גאנצע מעשה מיט'ן סאנטי קלאס איז א ליגען, ווארום זיי זעהען די אלע שעהנע זאכען אין די סטארס און אז די סטארס שיקען דאס צו נאר דאן ווען די עלטערען קויפען דאס.

איהר האט אבער א גוטע געלעגענהייט, צו דערקלעהרען אייערע קינדער דעם גאנצען אמת, דורכדעם וואס איהר וועט זיי אויך ברענגען א חנוכה מתנה און אייך וועט הוקא ניט קאסטען קיין איינציגער סענט.

אזא סייף באקומט איהר אומזיסט ווען איהר עפענט א שאפר אקאונט ביי **Banker** מר וויינבערג און בלויז מיט אן איינציגען דאלאר.

אנטיסעמיט מאכט א בלבול אויף א אידען און פאלט אליין אריין

פוילישע צייטונג זאגט פוילענס שיקזאל ליגט אין די הענט פון אידישע דעפוטאטען ווייל זיי קאנען זיין דער ענטשיידענדער פאקטאר — אנטיסעמיטיזם פארשפרייט זיך אין דייטשלאנד.

(אינט. אידישע פרעס ביורא)

ניו יארק דעצעמבער 4

אינפארמאציעס וואס זיינען דא ערהאלטען געווארען ברענגען די ידיעה ווי אזוי אן אנטיסעמיטישער שפיאן בזשעזין האט געהאט א מיאוסען אפשניט דורך דעם וואס ער האט געוואלט מאכען א בלבול אויף אידען.

עס ווערט געמעלדען דאס אין דער מהנטער שטאדט האט אן אנטיסעמיטישער בעאמטער פון דער שטאדט פארוואלטונג מיטן נאמען זאלעסקיע, געמאכט א באשולדיגונג אויף דעם אידען אלטער קעניג דאס ער איז א דייטשער שפיאן און וואס שטעהט אין פארבינדונג מיט דער דייטשער פאליציי.

ווען זאלעסקי האט געמאכט די באשולדיגונג אין דער עפענטליכקייט האבען די פויערים זיך איינגעשטעלט פאר דעם אידען און האבען צוריק געשלייערט די באשולדיגונג.

די פויערים האבען אויך געווארפען א חשד אויף דעם שטאדטישען בעאמטען און זיי האבען איהם ארעסטירט אויף דער קלאגע פון שפיאנסטווא, און אויך דאס ער האט געוואלט מאכען א קאנספיראציע צו בארויבען דעם אידען פון זיין פארמעגען.

די רעגיערונג האט ארעסטירט דעם אנטיסעמיט און ארויסגעגעבען א באפעהל צו מאכען אן אונטערזוכונג.

דעניקין זאגט אנטיסעמיטיזם איז שולדיג.

א ידיעה מעלדעט דאס א אידישע דעפוטאציע האט זיך ווידער געווענדעט צו גענעראל דעניקין מיט הער בקשה אפצושטעלען די פאגראמען, אבער דעניקין האט זיי געענטפערט דאס ער איז מאכטלאז עפעס צו טון, ווארום די הויפט אורזאכע פון די רדיפות אויף די אידען איז דער וואקסענדער אנטיסעמיטיזם וואס פארשפרייט זיך פון טאג צו טאג.

אידישע דעפוטאטען קאנטראלירען פאליטישע לאגע אין פוילען.

א ידיעה מעלדעט דאס די פוילישע צייטונג "נאוו. דזעניק" איז ארויסגעקומען מיט אן ערקלעהרונג דאס די פאליטישע לאגע פון פוילען ליגט אין די הענט פון די אידישע דעפוטאטען.

די צייטונג ווייזט אן אויף דעם וואס די ערוועהלטע דעפוטאטען זיינען פארנאנדערגעטיילט צווישען פארשיעדענע פארטייען אזוי אז קיין איינציגע פארטיי קאן ניט האבען קיין איבערוועגענדע מעהרהייט אויף דורכצופיהרען איהרע פארשלאגען, און בלויז מיט דער מיטהילף פון די אידישע דעפוטאטען איז מעגליך צו האבען א מאיאריטעט. די אידישע דעפוטאטען זיינען דארום דער ענטשיידענדער פאקטאר אין דער פאליטישער לאגע פון לאנד.

אינטעליגענציע פיהרט דעם אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד

ידיעות וואס קומען דא אן באווייזען דאס אין דייטשלאנד ווערט דער אנטיסעמיטיזם אנגעפיהרט דוקא פון דער אינטעליגענציע. די דאקטוירים און גאר פראפעסארען ווייזען דעם ביישפיעל פארן גאנצען לאנד.

דאקטוירים אין די שפיטאלען און אוניווערזיטעטען באיקאטירען אידישע קאלעגען און ווילען מיט זיי ניט האבען קיין איינציגע פארבינדונג. אפילו רעדען צו א אידישען קאלעגע זעהט מען אויך זעהר זעלטען. און דערצו זעהט מען נאך איבערן לאנד צו פארשפרייטען די ערגסטע בלוט בלבולים.

עס ווערט אויך געמעלדען דאס אין וויען איז מיט א פאר טעג צוריק ארויסגעקומען פראפעסאר זיידעל מיט א לעקציע אויפווייזענדיג וואס פאר א הימעלשרייענדער פארברעכען עס ווערט באגאנגען געגען דער אידישער באפעלקערונג און ער האט שטארק אגיטירט דאס אידען זאל געגעבען ווערען אלע נאציאנאלע מינאריטעט רעכטען.

דער פראפעסאר האט ערקלעהרט דאס די אידען מוזען אנערקענט ווערען אלס באזונדערע נאציאן און מוזען באקומען די שטיצע פון דער רעגיערונג צו באשיצען זיי געגען איבערפאלען.

אידען ווערען ארויסגעטריבען פון וויען.

א ידיעה מעלדעט דאס די עסטרייכישע רעגיערונג האט אונטערן דרוק פון די גרויסע פראטעסטען געגען דעם באפעהל ארויסצוטרייבען די גאליציאנער פליכטלינגע, ארויסגעלאזען א פראקלאמאציע צו דער אידישער באפעלקערונג פאדערענדיג פון יעדען אידען וואס וויל פארבלייבען א פערמאנענטער איינוואוינער פון וויען אויסצופילען אזא בקשה צו דער רעגיערונג אנגעבענדיג אלע איינצעלהייטען פארוואס זיי פארלאנגען די פריווילעגיע צו פארבלייבען וואוינען אין וויען. אבער אין אמת'ן האט די רעגיערונג אפילו ניט געלאזען די אויסגעפילטע בקשות נאר די פאראורטיילטע ארויסגעשיקט צו ווערען זיינען גלייך דעפארטירט געווארען.

רומעניען מוז ענטפערען ביז צום 9-טען דעצעמבער

אלייאירטע שיקען מעהר ניט קיין סחורות צו רומעניען.

פאריז דעצעמבער 3.

דער הויפט ראט פונ'ם שלום קאנפערענץ האט באשלאסען צו געבען רומעניען צייט ביז צום 9-טען דעצעמבער צו ענטפערען אויף דער לעצטער נאטע וואס איז געשיקט געווארען. די לעצטע נאטע האט געפאדערט אז רומעניען זאל נים איבערטרעטען די באשלוסען פונ'ם שלום קאנפערענץ. אויב ביז יענער צייט וועט רומעניען ניט געבען קיין צופרידענשטעלענדען ענטפער דאן וועלען אויטאמאטיש אפגעבראכען ווערען די באציהונגען מיט רומעניען און רומעניען וועט באטראכט ווערען אלס אויסגעשלאסען פונ'ם פארבאנד פון די אלייאירטע.

פארלענגערט די צייט.

די אלייאירטע האבען געפאדערט פון רומעניען אן ענטפער ביז צום 3-טען דעצעמבער אבער דער הויפט ראט האט היינט נאכאמאל פארלענגערט די צייט אויף זעקס טעג און ערלויבט רומעניען צו שיקען דעם פארלאנגטען ענטפער ביז צום 9-טען.

ערשטער שריט

לאנדאן דעצעמבער 3.

די אלייאירטע האבען באשלאסען אנצונעהמען שטרענגע מיטלען געגען דער רומענישער רעגירונג פאר איהר איבערטרעטען די באשלוסען פון שלום קאנפערענץ.

די דאזיגע אנאנסע איז געמאכט געווארען אין האוז אף קאמאנס פון סיסיל ב. הארמסווארטה, אונטערסעקרעטאר פון אויסלענדיישען מיניסטעריום.

מר. הארמסווארטה האט איבערגעגעבען דאס צוליעב רומעניענס האנדלונגען האט דער הויפט ראט באשלאסען אז פאר די אלייאירטע איז איצט אוממעגליך אויף ווייטער צושיקען אהין סחורות. מר. הארמסווארטה האט באהויפטעט דאס דערווייל וועלען מעהר ניט געשיקט ווערען קיין איינציגע סחורות ביז עס וועלען געמאכט ווערען אנדערע ארענזשמענטען.

ניזאם

טערקישע סיגארעטס

10 פאר 18 סענט

2 פעקעדזשעס פאר 35 סענט

דער פארברעכער

אן אינטערעסאנטער און שפאנענ־דער ראמאן, אוים דעם אידי־שען לעבען פון פוילען, און קאנאדע.

באארבייט פאר'ן ,,אידישען זשורנאל״

פון י. ב—ם

(45-טע פארזעצונג)

בערטהא גאלד, אדער ווי מען האט זי גערופען צווישען באקאנטע ״די גאלדענע בערטהא״ איז געווען פון די זעלטענע מיידלאך אין דער מאנטרעאלער אידישער אריסטאקראטיע, איבעראל האט מען זי רעספעקטירט, איבעראל האט מען געלויבט איהר כאראקטער, און באוואונדערט איהרע געשעפט'ס פעהיגקייטען.

צווישען סוחרים, ווי צווישען פריוואט מענשען וועלכע האבען זי געקענט אלע האבען בלויז געהאט וועגען איהר גוטעס צו דערצעהלען, און דערמאהנען איהר נאמען מיט א שמייכעל.

די אריסטאקראטישע פרויען, ווי די מיידלאך האבען באוואונדערט איהר באשיידענהייט, איהרע איינפאכע קליידער, וועלכע האבען זיך ניט געווארפען אין די אויגען, איהר צוריקגעהאלטענקייט מיט וועלכען זי האט שטאלצירט, און געקוקט אויף איהר מיט א באהאלטענער קנאה.

א מיידעל זאל ציהען אזוי פיל אויפמערקזאמקייט איבעראל, און זאגאר א שמייכעל ניט שענקען אט דאס האבען איהרע באקאנטע ניט געקענט פארשטעהן.

ווי אזוי טוט זי עס, פאר וואס ווערט זי אזוי געאכטעט און געליבט פון יעדען, ביי יעדער אריסטאקראטישער אונטערנעהמונג. ביי א באל, אדער ביי אן אנדער פארוויילונג, איז בערטהא געווען די העלדין פונ'ם אווענט.

איבעראל האט מען זי די ערשטע געשטעלט אלס די הויפט פיגור, אונטער וועלכערס אויפזיכט אלעם ווערט באזארגט, און דער ערפאלג איז א זיכערער געווען.

ווען בערטהא איז אלט געווארען אכצען יאהר, איז זי געווען אן ענטוויקעלטע פרוי, שעהן ווי איהר ״גאלדענער״ נאמען, קלוג, און זעהר גוט ערצויגען.

איהרע עלטערן וועמעס איינציגע טאכטער זי איז געווען, האבען אלעס אנגעווענדעט, אז זייער קינד זאל ערצויגען ווערען ווי געהעריג, זאל וויסען די גוטע און שלעכטע זייטען פונ'ם לעבען. זיי האבען געהאלטען צו איהר די פעהיגסטע ערציהונגס מענשען, וועלכע האבען איהר געלערענט דאס מענשליכע לעבען, געוויזען דעם אונטערשיעד צווישען גוט און שלעכט, און נאכהער זי צוריק איבערגעגעבען אין די הענד פון די עלטערען וועלכע זאלען זיין איהר אויפפאסער.

איהר פאטער וועלכער האט מורא געהאט, אז בערטהא זאל זיך ניט לאנגווייליגען, אום דערהיים באקומען חבר'טעס, וועלכע וועלען פיליכט צושטערען זיינע פלענער, האט גלייך נאכדעם ווי ער האט געהערט פון איהרע לעהרער, אז זיי האבען אין איהר פיל גוטעס איינגעפלאנצט, באשלאסען זי אנצושטעלען אלס בוכהאלטערין אין זיין סיגאר פאבריק.

אלע צרות קומען דערפון, וואס רייכע יונגע מיידלאך טוען גאר ניט, ריידען בלויז וועגען זייערע חתנים, לאבען און שפעטען אפ פון יעדען יונגען מאן, און צום סוף פארקריכען זיי זעלבסט, נאכדעם ווי זיי זעהן אז מען מיידעט זיי אויס.

אט דאס איז געווען די מיינונג פון בערטהא'ס פאטער, וועלכער האט זיך זעלבסט אונטערגענומען אכטונג צו געבען אויף זיין טאכטער.

קיין מענער אנגעשטעלטע אין אפיס האט ער ניט געהאט, געטון האט ער עס ספעציעל, אום צו זיין זיכער אז מיט זיין טאכטער וועט ניט פאסירען דאס — וואס עס פאסירט מיט פיעלע אנדערע מיידלאך, וועלכע פארליבען זיך אין די אנגעשטעלטע פון די פאבריקען, און וועמענס צרות עס קומען שפעטער.

בערטהא, האט דער פאטער זי צו גערופען נאכדעם ווי זי האט געהאט געענדיגט בוכהאלטעריע, הער אויס, דיין טאטע איז רייך האט א גוטען נאמען, האט פיעלע געשעפטען, איז אן אנגעזעהענער צווישען די אריסטאקראטישע קרייזען, גיט צדקה וויפיעל מען פאדערט. איז א מיטגליעד אין די וויכטיגסטע אינסטיטוציעס. און די ביזט דער הויפט פון מיין פארמעגען, דו ביזט דער ״שאין״ זעלבסט, קיין אנדערע קינדער האב איך ניט, דו בלייבסט אלזא מיין נאכפאלגערין, און אין דיר וועגדעט זיך מיין עלטער.

דו ביזט דער שליסעל צו מיין קאסע, און דיר וועגדעט זיך מיין רייכטום. מיין כבוד, מיין נאמען, מיין עלטער, אלעס אין דיר.

— וועסטו טייערע מיינע, זיין א רוהיגע, א גוטע וועסטו געהן אויפ'ן גלייכען וועג, וועסטו היטען וואס דיין טאטע האט פאר פלאנצט, וועט זיין שעהן פאר דיר. פאר מיר, פאר דיין מוטער.

וועסטו אבער אונז געהארכזאם ניט זיין, חאמאלס — געדענק — אז —

ער האט ניט פארענדיגט צוויי טרערען ווי צוויי עדות האבען זיך געשטעלט ביי זיינע אויגען. ער האט איהר קאפ צוגעבויגען צו זיך, פעסט איינגעשלאסען און זיינע ארומס, און געקושט איהרע געלאקטע האהר.

בערטהא האט וויינענד פארשטאנען, וואס עס וויל איהר פאטער פון איהר. וואס ער האט פאר א שלעכטעס געזעהן, זי האט זיך דערשראקען און צו וויינען אויפן קול.

איהר פאטער האט זי באהוהיגט, איהר געזאגט אז אין איהרע הענט ווערט איבערגעגעבען דאס פארוואלטונג פון איהר אייגען געשעפט.

מיין פאבריק, איז יעצט דיין פאבריק האט דער פאטער צו איהר געזאגט, איך וועל זיין דער פינאנסירער, דו אבער בערטהא געדענק, אז דו ווערסט דער בוכהאלטער, דו ווערסט די נשמה פון דעם געשעפט, און באגרייף זעלבסט וואס דו מוזט טון.

די ווערטער פון איהר פאטער, האבען זיך טיף איינגעקריצט אין איהרע געהאנקען, זי האט געקושט די הענד פון איהר פאטער, און פארשפראכען צו היטען אלעס וואס נויטיג איז, אום דאס געשעפט זאל בליהען.

בערטהא — האט דער פאטער געזאגט, דו קומסט יעצט ארויס אויף דער וועלט אלס א ניי געבוירענע, קומסט אריין אין דער האנדעלס וועלט, וועלכע איז פיל מיט שווינדעל און באטרוג.

פאראן צוויי סארטען האנדעל, עהרליכע און ניט עהרליך, מיט ביידע קען מען האנדלען, ביידע עקזיסטירען אויפ'ן מארקעט, אבער א גרויסער אונטערשיעד איז פאראן צווישען זיי.

— מיין קינד — דו מוזט אויך געדענקען, אז דו ווערסט א גרויסע, און קומסט יעצט אריין אין דער מענער וועלט, און דו מוזט פארזיכטיג זיין.

בערטהא האט מיט פארוואונדערונג געקוקט אויף איהר פאטער.

יא — האט דער גאלד איהר די האר געגלעט, דו וועסט אפט קומען אין באריהרונג מיט פארשיעדענע מענער, פאר הייראטע און ניט פאהייראטע, און דאן מיין קינד מוזטו אויך האנדלען מיט שכל דערצו נויטיגט זיך די אמת'ע ערקלעהרונג.

(ווערט פארגעזעצט)

דער ניו יארקער היפאדראם איז געווען איבערפילט

ווען די אידישע פידעל קינסטלערין די עלף יאהריגע פלארענס שטערן איז דארטען אויפגעטראטען לעצטעס יאהר.

בלויז מיט איין יאהר צוריק איז די אידישע קינסטלערין, די עלף יאהריגע וואונדער קינד פלארענס שטערן אויפגעטראטען אין'ם ניו יארקער היפאדראם, א טעאטער אין וועלכען עס געפינט זיך איבער פופצעהן טויזענד פלעצער. דאס טעאטער איז געווען איבערפילט. עס איז דאן געווען א בענעפיט קאנצערט פארן רויטען מגן דוד, און צווישען די אנדערע קרעפטען איז אויך געווען פלארענס שטערן.

נאכדעם ווי זי האט געענדיגט דעם ערשטען נומער, איז די אוואציע געווען אזא שטורמדיגע, אז זי האט געמוזט ווידער און ווידער ארויס שפיעלען, אויף דער פראגראם זיינען געווען נאך קרעפטען. אבער די אנוועזענדע האבען דורכאויס געפאדערט צו הערען די קינסטלערין שטערן, און די אראנזשירער האבען געמוזט צוריקהאפען די איבעריגע אנאנסירטע נומערן און נאכגעבען דעם פערלאנג פון פובליקום.

מיט דער דאזיגער נייעס זיינען דאן פול געווען אלע אידישע און ענגלישע צייטונגען אין ניו יארק. אלע האבען זי באוואונדערט און האבען זיך ניט געקענט גענוג אפלויבען פון איהר.

דאס דאזיגע וואונדער־קינד קומט אהער אין טאראנטא און וועט אויפטרעטען מארגען אבט אזייגער אין אווענט אין מעסעי מוזיק האל.

בלויז אנקוקען ווי אזוי אזא קליין קינד טרעט אויף פאר א פובליקום איז א וואונדער, און הערען די שפיעלען דאס מיינט עטוואס אויסערגעוועהנליכעס, דאס מיינט האבען שטורען פון הימעלשען פארגעניגען, דאס מיינט זיך געפינען אין אן גן עדן פון הימעלשער מוזיק, און אט די אלע ווערטער דריקען נאך ווייט ניט אויס באמת פאלשטענדיג דעם אמת'ן געטום וועלכען פלארענס שטערן פאראורזאכט די צוהערער מיט איהר שפיעלען.

קיין צווייפעל אז אלע אידען וועלען זיך פארזארגען מיט בילעטען פאר מארגען אווענט, און וועלען ניט פארפעלען אזא געלעגענהייט צו הערען דאס דאזיגע וואונדערבארעם קינד.

קריגט שנאפס דורך א פרעס־קריפשאן פון א וועטערינאר

הושאזעף ניקעלסאן איז פון קווינעל דעניסאן געפינען געווארען שולדיג אין אויסשווינדלען שנאפס דורך א פאלשע ״פרעסקריפשאן״.

דער פרעסקריפשאן איז ארויסגעגעבען געווארען פון א וועטערינאר, א געוויסער דר. וויינינג, און לויט'ן ״אנטעריא טעמפערענס עקט״ קען נאר גילטען א פרעסקריפשאן פון א דאקטאר מעדיצין.

קראון אטוירני קארלי האט אויפגעוויזען, אז צום דר. וויינינג קען מען גאר ניט האבען, ווייל עס קען גרייליך געמאהלט זיין, אז ער האט דעם ״פרעסקריפשאן״ געגעבען פאר א פארוואונדעטען פערד אדער איזגעט וועלכע אנדערע קיה.

$200 און קאסטען איז די שטראף וואס מר. ניקעלסאן האט באצאהלט.

30 טעג ״וואקיישאן״

הערי ק. סמיטה איז געפונען געווארען שולדיג אין אויפנעהמען געגנבה'טע אויטאמאביל טייער'ס און דערפאר וועט ער פארברענגען 30 טעג אין דזשייל־פארם.

אידען פון פוילען, גאליציע און רומעניע

זעהר וויכטיגע נייעס פאר אייך מיר וועלען עס אייך איבערגעבען מיט צופרידענהייט, ווען איהר קומט אריין אין

חזן קאפלאנס שיפס קאנטאר

92 קווין סטריט

שניידער אויפמערקזאם

אלע מיטגלידער פון די אמאלגע־מייטעד קלאדינג ווארקערס אוו אמעריקא

ווערען געווארענט ניט צו נעהן פרעגען קיין דזשאבס ביי די

קראון טיילארינג קאמפאני

ווייל מיר האבען א סכסוך מיט דער פירמע

ה. ד. ראזענבלום, מענעדזשער.

אוהין

אורינפליסונגען

קורירט אין

24 שטונדען

SANTAL CAPSULES MIDY

יעדע קאפסעל האט דעם נאמען MIDY

היט זיך פאר נאכגעמאכטע!

קוויטירונגען פון ת״ת בית יצחק יעקב ריינעס

ביי א תנאים פון מר. לייב אייזענבערגס טאכטער פון 246 מארקהאם סטריט איז געזאמעלט געווארען פאר די ת״ת יצחק יעקב ריינעס פון יוקליד עוועניו 20 דאלאר.

ביי א חתונה פון מר. משה שטארקמאנס טאכטער פון 37 עדווארד סטריט איז געזאמעלט געווארען $7.53 לייב שטארקמאן האט געבראכט די געלד.

די קאמיטע ווינשען זיי גליק און שמחה.

יוסף פעלדמאן, פרעז.

יצק שטורקמאן סעקרעטער.

9381—12—4

לערענט דעזיינינג פאר מענער קליידער

ב'פארזיכער אויסצולערנען אין א קורצע צייט דעזיינינג מיט גוטע רעזולטאטען. פראבירט מיינעם א פעטערן

מר. פרימאן

27 בארדאי סטריט

פאן קאל. 3560

8778—1—23

טעלעפאן ארעליר 5615.

דר. מ. קייטס

דענטיסט

218½ קווין וועסט.

(קאר. מיקאל סטריט)

טאראנטא

דר. מ. פיזוניס

דענטיסט

שמערצלאזע עקסטראקשאן פון ציינער

קאר. קווין און ספעדינע עוו רום 3

טעלעפאן ארעליר [illegible]

דר. סלאון האט איבערגענומען דר. שווארצ'ס אפיס

דר. מ. שווארצ'ס אפיס שטעהט יעצט אינטער דער אויפזיכט פון

דר. א. סלאון

דענטיסט

137 בעווערלי סטריט

טעלעפאן קאלעדזש 5483

פערזיכערט אייער צוקונפט

און מאכט א גוטען אינוועסטמענט ביי ארויסנעהמענדיג א פאליסי פון די

מוטשעל לייף אינש. קא.

אף ניו יארק

דיזע קאמפאניע האט לעצטען יאהר געצאהלט פון 10 ביז 19 פראצענט דיווידענד צו איהרע פאליסי האלדערס איך נעהם אן אלערהאנד אינשורינג זא ווי פייער, לייף, עקסידענטס, פליים גלאז, אויטאמאביל, בורגלארי און רייאט.

M. Brown 147 Seaton St.

Phone M. 2364

ביזנעס שאנסען

טעלעפאנירט ארעליר 153.

פאר מעסענדזשער.

אלע סארטען שערען געשארפט און געשליפען פון 10 סענט און העכער.

אלע סארטען רייזער בליידס געשארפט אויך די געוועהנליכע רייזערס געשארפט און געשליפען און אריינגעשטעלט נייע הענטלאך צו רייזערס.

מיר קומען נאך דער ארבייט.

די אלערס, שארפער, רעג

180 באטהורסט סט. טאראנטא. אנט

איך פייפער און פיינט

מיט די בעסטע פיינט און שענסטע פייפער צו די ביליגסטע פרייזען ווי אויך פערקויף איך פייפער און פיינט ביליג. די בלור פיינט סטאר 856 בלור סטר.

פאן קאל. 9461

8834—12—23

דער בעקאנטער!

פייפער העננער פיינטער און פלאסטערער מאכט בעקאנט דאס ער מאכט יעצט די ארבייט פאר ביליגע פרייזען ב. שאפירא 68 מיידושאר סטר. פאהן קאלעדזש 2229

9058—12—7

דר. ס. פערלמאן

דענטיסט

341 באטהורסט סטריט.

טעלעפאן קאלעדזש 5720

נים אכטונג אויף דער גרויסער עלעקטרישער שילד

ברידזש ארבייט צו מעסיגע פרייזען

אפען אין אווענט.

דאקטאר

יוליוס לעווין

דענטיסט

אפיס: 382 קווין וועסט קארנער ספעדיינע עוו.

וועגען אפאינטמענטס טעלעפאנירט קאלעדזש 766

יעקב מ. בענעט

(פון בענעט און קעמעראן)

באריסטערס, סאליסטערס, נאטאריעס א. ז. וו.

2901 דאנדעס סטר. וועסט טאראנטא

טעלעפאן דזשאנקשאן 9077.

וואוינונג טעלעפאן דזשאנקשאן 983.

וועגען ראיעלסטע און בעסטע אוים קניפטען פאר אינשורענס ווענדעט זיך צו

פ. ליוואי

ספעשעל לייף אינשורענס אגענט

P. LEVI

Insurance Agent

214 Beverly St. Tel. Coll. 8101

הוסטען און פארקיהלונגען מיינט שלאפלאזע נעכט

מיט יעדער שטונדע, וואס מען פארלענגערט א פארקיהלונג איז פארהאן א געפאהר. העלפט צו דער נאטור געזונט צו ווערען, נעברויכענדיג

Dr. Macey's Cough Cure

פרייז 35 סענט. פארקויפט נאר ביי

Claude J. Halloran

דראגיסט

202 Dundas W. Cor. Centre Av.

TORONTO

פאטראנייזט די איינציגע אידישע וינדא קלינינג קאמפאניע

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.
NY WINDOW CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז, בעקטארי, אפיסעס און סטאר קלינינג. בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך און יעהרליך. 10 טעראלי סטריט. טעלעפאן עדלייד 3087

אווענדען און יום־טובים טעלעפאנירט קאל. 5619

NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY, 10 TERAULEY ST

ביזנעס קויפען און צו פערקויפען

א גלענצענדע געלעגענהייט פאר קאונטרי פעדלערס און סטאר קיפערס צו קריגען באיעס בלומערס, פענטס און ניהפענטס צו ביליגסטע פרייזען. משילדרען ווער מאנופעקטשורינג קאמפאניע. 203 אסינגטאן עוועניו פארקדייל 8586.

8993—2—4.

צו פערקויפען א פארם פון 150 אקער לאנד אין ביי קאונטי, קליי ענד סענדי לוים, ארטשארד, צוויי פריים הייזער, באנק בארן סילא, אויסערע געביידעס, אקער דאן, צעהן טויזענד דאלאר.

ארטהור ווארטמאן, באט אנטעריא. נאכפרעגען:

Arthur Wartman Bath Ont,

9242—12—22

איבערצוגעבען א סטאר אין 166 אסינגטאן עוועניו אורזאכע אם פלאץ.

9353 12 4

איבערצוגעבען א קלינינג און פרעסינג סטאר מיט א באקוועמליכען וואוינונג פאסענד פאר עני ביזנעס ביליג רענט מיט קויהלען 859 קווין וועסט, פרעגען 209 קווין וועסט.

9354 12 4

גרויסער בארגיין צו פארקויפען א הויז אויף בעלוואודס עוועניו, 9 רומס סאליד בריק, סקוועהר פלען אלע בעקוועהמליכקייטען, נאכפרעגען 766 דאנדעס סטריט וועסט, טעלעפאן קאלעדזש 268.

9334—12—30

איבערצוגעבען א מילך ראוד גאראנטירט צו מאכען א פיינעם לעבען, אורזאכע דער מאן פאהרט אוועק נאך פוילען. טויזענד דאלאר קעש. נאכפרעגען 35 באלדווין סטריט

9385 12 10

איבערצוגעבען אן איינגעטריטע פלאמבינג ביזנעס צוזאמען מיט טולס פיקטשורס און זא ווייטער. נאכפרעגען 86 עליזאבעט סטריט

9388 12 7

א גראסערי סטאר צו פארקויפען מען לייזט פון 5 ביז 6 הונדערט דאלאר א וואך און ביליג רענט. 559 קווין סטריט וועסט.

9382 12 7

$3700 צו פארקויפן א 9 רום הויז אמת'ער בארגיין. נאכפרעגען 574 דאנדאס איסט

9370—12—8

א גוטע געלעגענהייט פאר דעם פאסיגען מאן, א דעירי פארם צו פארקויפען מיט אלע בעסטע קאנוויניענס. נאכפרעגען שריפטליך זשורנאל באקס 777

9362—12—16

3 טויזענד דאלאר 9 רום הויז צו פארקויפען, אמת'ער בארגיין נאכפרעגען 574 דאנדאס סטריט איסט.

9370—12—8

95 עדווארד סטריט, 7 רומס מיט אלע קאנוויניענס, ווענדען זיך 123 עליזאבעט סטריט.

9395 12 4

פאר אייער ביזנעס־אקאונט

אן עקספיריענסד בוכהאלטער אין אלגעמיינע אפיס־ארבייט און סיסטעמען, וועלכער קען צושטעלען רעפערענסעס — וועט אויפפאסען און פיהרען אייערע ביבער צו מעסיגע פרייזען, פון שטונדע אדער מאנאט, צופרידענהייט גאראנטירט, פרעגען ״אידישער זשורנאל״ באקס 888

9075—12—10

נאטיס צו סעקאנד הענד קלאדינג פעדלערס.

מיר קויפען פול־דרעס און טאקסידא סוטס.

נאכפרעגען ל. וואייט און סאנס 135 סענט פעטריק סטריט.

9142—12—17

מצבות

פון מארבעל און גראניט

ווערט געמאכט ביי

קעמינס און סאן

ווי אויך די בעסטע סיינס צו מעסיגע פרייזען.

טעלעפאן עדלייד 5957.

120־118 טעראלי סט.

טאראנטא.

אפיס טעלעפאן מיין 5040 און מיין 5041

הויז טעלעפאן קאלעדזש 7009

י. וו. בראדי ב. א.

פון

תאליס, ווילסאן און בראדי.

באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריום א. א. וו.

געלט צו לייהען

506—8 טעמפעל בילדינג, טאראנטא.

קארנער ריטשמאנד און בעי.

ארבייטער פערלאנגט

א מעסענדזשער באי פערלאנגט. זאל אויך פערשטעהן בוקקיפינג, א גוטע געלעגענהייט פאר דעם ריכטיגען פערזאן. שרייבט עקספיריענס און רעפערענס. זשורנאל, באקס 686.

א מעסענדזשער באי [illegible] פארם, גוט ווידזשעס, א הארבארד טיילארינג 78 הארבארד סטריט.

9359—12 4

א באי פערלאנגט אין א מענס פערנישינג סטאר, שרייבט עקספיריענס, ווי אלט און [illegible]

G. Moses Box. 666

Sudbury Ont.

9376—12 5

פערלאנגט א ערשטען קלאס מענס קאפ־מאכער [illegible] 193 קווין וועסט.

9375—12 5

עקספיריענסד אפערייטארס צו ליידיס קאוטס [illegible] 439 קינג סטריט וועסט.

9353—12—5

פערלאנגט אפערייטארס עקספיריענסד צו ליידיס קלאוקס און סוטס. 78 יארק סטריט 3טען פלאר, א נייער שאפ.

9387 12 1

פערלאנגט א פרוי צו קאכען פאר 2 פערזאנען [illegible] 35 ביז 40 דאלאר א מאנאט [illegible] קווין סטריט וועסט, טעלעפאן [illegible] 5957.

9369—12—4

פערלאנגט פאר אפערייטארס וואס האבען דערפאהרונג אין דער הויז [illegible] ארבייט, נאכפרעגען 245 יאנג סטריט.

9380—12—5

פערלאנגט א פרוי צו קאכען [illegible] נאכפרעגען 116 בעלוויו עוועניו.

9389 12 4

דער מאן וואס האט פערלאנגט [illegible] 553 [illegible]

9384 12 5

אפערייטארס פערלאנגט ערשטע קלאס צו קאסטום קאוטס [illegible] באקס 600.

9394 12 5

פערלאנגט פינישערס צו סוטס, ליידיס קלאוקס [illegible] 45 [illegible]

9390 12 5

פערלאנגט עקספיריענסד [illegible] 468 קינג סטריט וועסט.

9391 12 5

א יונגערמאן פון 15 הונדערט דאלאר [illegible] 56 [illegible]

9393 12 7

קאטערס, שניידערס און אפערייטארס פערלאנגט.

[illegible]

צו פערדינגען

צוויי אינטעליגענט יונגע לייט פערלאנגען צוויי שיינע באקוועמע צימערן [illegible] אנשטענדיגע פאמיליע [illegible] ״אידישער זשורנאל״.

צו פערדינגען א פראנט רום 66 בראנסוויק [illegible] 4932.

9386 2—7

צו פערדינגען א פלאט פון 3 רומס 227 בעווערלי סטריט.

9367—12—4

צו פערדינגען [illegible] פאמיליע [illegible] 28 [illegible]

צו פערדינגען [illegible] גרויסען [illegible] 228 [illegible]

9383 12 10

ווען איהר קויפט און פארקויפט [illegible] דערמאנט דעם ״אידישען זשורנאל״

די האַלב יעהרליכע קאָנפערענץ פון אמעריקאנער מזרחי

דינסטאג און מיטוואך 18־טען און 19־טען נאוועמבער, איז אין שיקאגא אפּגעהאלטען געוואָרען די האַלב־יעהרליכע קאָנפערענץ פון מזרחי. אין דער קאָנפערענץ האבען זיך באטייליגט אלע מיטגלידער פון הועד המרכזי, ס'רוב חברים פון ועד הראשי און 40 דעלעגאטען פון אגודות און דיסטריקטס. בסך־הכל האָבען אין דער קאָנפערענץ טייל גענומען 60 פערזאָן. צווישען זיי פּראָמינענטע רבנים און באוואוסטע כלל־טוער.

די קאָנפערענץ האט זיך געעפענט דינסטאג נאָכמיטאג אין בית־מדרש רבנים מיט א קורצע רעדע פון הרב משקין, דער סעקרעטאר פון שיקאגער מזרחי אפיס. רבי מושקין האט אויסגעדריקט אינ'ם נאָמען פון אלע שיקאגער מזרחים זייער צופרידענהייט, וואס די האַלב־יעהרליכע קאָנפערענץ ווערט אפּגעהאלטען אין שיקאגא, וואו עס גערט איצט אן א פיבערהאפטע טעטיגקייט פאר'ן מזרחי. א באגריסונג אינ'ם נאָמען פון בית־המדרש למורים האלט הרב אפרים עפּשטיין. אלס טשערמאן ווערט איינשטימיג געוועהלט הרב מאיר ברלין.

ער גיט אן איבערבליק איבער דער מזרחי ארבייט אין ארץ ישראל, אין אמעריקא און אין די אנדערע גלות־לענדער. ער שטעלט זיך אפּ באזונדער אויף דער באַדייטונג פון דער קאָנפערענץ, וועמעס צוועק איז אויסצואַרבייטען א פּלאַן פאר די וויכטיגע ארבייט, איבערהויפּט וועגען פארשידענע קניות אין ארץ ישראל, וואס דער מזרחי האלט ביים קויפען, וועגען דער מזרחי וועלט קאָנפערענץ, וואס וועט אין גיכען אפּגעהאלטען ווערען אין אמסטערדאם און וועגען א קאמיסיע אין ארץ ישראל.

עס ווערען אפּגעגעבען באריכטען וועגען דער מזרחי ארבייט אין פארשידענע שטעדט. עס ווייזט זיך ארויס אז כמעט אין אלע שטעדט און שטעדטלאך ווערט דער מזרחי אלץ מעהר פּאפּולער און געווינט אלץ מעהר אנהענגער. די מזרחי רעדנער ווערען אומעטום גוט אויפגענומען און זייער אגיטאציע ברענגט גוטע רעזולטאטען. עס ווערט באשלאָסען אנצוהייבען א שטארקען קאמפּיין פאר'ן קרן ארץ ישראל. דער קאמפּיין זאל אבער נית זיין אין גאנצען לאנד אין איין צייט, נאר אין יעדער סטייט, אדער געגענד, אין א באזונדער צייט, באופן אז מ'זאל קענען קאָנצענטרירען די גאנצע ארבייט אויף א געוויסען פּלאַץ. הרב לעווינסאָן וועלט באאויפטראגט פון דער קאָנפערענץ זיך צו שטעלען אין פארבינדונג מיט אלע רבנים אין לאנד און ארגאנזירען ספּעציעלע טורים פאר יעדען רב אין זיין געגענד.

די צווייטע זיצונג, מיטוואך אין דער פריה, איז געווען א געשלאָסענע. אויף דער זיצונג איז פארהאנדעלט געוואָרען די פּאָליטישע לאגע בנוגע ארץ ישראל, די שטעלונג פון מזרחי צו אנדערע רעליגיעזע ארגאניזאציעס א. א. וו. דערנאָכמיטאג, איז געווען אפּגעגעבען אין גאנצען פאר פּראַקטישע רעזאָלוציעס. פון די וויכטיגע רעזאָלוציעס איז כדאי צו דערמאָנען פאָלגענדע:

1) קויפען א פּלאַץ אין ארץ ישראל פאר דעם בית מדרש גבוה לתורה ולחכמת ישראל. דער פּלאַץ זאל געהערען צו דער מזרחי וועלט ארגאניזאציע.

2) שיקען א ספּעציעלע קאמיסיע קיין ארץ ישראל.

3) אנשטעלען אין ארץ ישראל א פּעהיגען געשעפט מאן, וואס איז בע'הכנ'ט אין ארץ ישראל'דיגע געשעפטס מעגליכקייטען, ער זאל געבען ריכטיגע ידיעות און אינפארמאציעס בנוגע געשעפט אין ארץ ישראל.

4) א ספּעציעלע קאמיטע פון ארץ ישראל'דיגע געשעפטס לייט זאל ארבייטען האנד אין האנד מיט דעם ספּעציעלען פארטרעטער פון מזרחי.

5) די ביורא פון דער מזרחי וועלט ארגאניזאציע זאל דערווייל זיין אין לאנדאן.

אויף דער קאָנפערענץ איז באקאנט געוואָרען די רעזולטאטען פון וואהלען פאר א קאמיסיע אין ארץ ישראל. די קאנדידאטען זיינען געוועהלט געוואָרען דורך א רעפערענדום, לויט דעם באשלוס פון דער קאָנווענשאן. א קאמיסיע פון דרייבאַשטימט פון דער קאָנפערענץ האט אונטערזוכט אלע באלאטס און האט פארעפענטליכט די רעזולטאטען. געוועהלט זיינען געוואָרען; הרב ב. לעווינטאל, מר גדליה בובליק, דר' א. י. בלוסטאן. אלס ממלא־מקום: הרב י. לעווינסאָן, הרב אפרים עפּשטיין, מר אפרים קאפּלאן.

עס ווערט באשלאָסען, אז די דריי, מיט נאך צוויי, זאלען זיך באטייליגען אין דער מזרחי וועלט קאָנפערענץ אין אמסטערדאם, אלס דעלעגאטען פונ'ם אמעריקאנער מזרחי.

די אנדערע צוויי ווערען אויסגעקליבען אויף אן ארט, מחמת די צייט איז צו קורץ פאר א רעפערענדום. עס ווערען געוועהלט הרב מאיר ברלין און הרב אפרים עפּשטיין. אלס ממלא־מקום הרב י. לעווינסאָן.

די קאָנפערענץ ווערט געשלאָסען מיט באגייסטערטע שלום־רעדעס פון הרב לעווינסאָן, הרב זילבער, הרב גאָרדאָן, הרב שווארץ, הרב זייציק, און הרב בערלין.

אין דער צייט פון דער קאָנפערענץ זיינען אפּגעהאלטען געוואָרען איניגע מזרחי מיטינגען אין פארשידענע שוהלען. די מיטינגען זיינען געווען היבש באזוכט און האבען געבראכט גוטע רעזולטאטען.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע לייקענט די קלאנגען מכח אוסישקינ'ס רעזיגנאציע

ניו־יארק —

די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין אמעריקא האט ערהאלטען א קייבעל פון די צענטראלע ציוניסטישע אפיסעס אין לאנדאן אז אלע ידיעות מכח אוסישקינ'ס רעזיגנאציע און זיין קאמף מיט ווייצמאנען זיינען אבסאלוט פאלש. אין דעם זעלבען קייבעל ווערט אויך בעשטעטיגט די ידיעה אז די דייטשע רעגירונג האט ערפילט די בקשה פון די דייטשע ציוניסטען אז די אידען צווישען די רוסישע געפאנגענע אין דייטשלאנד זאלען נית צוריקגעשיקט ווערען קיין רוסלאנד, זאנדערן זאלען קענען פארבלייבען אין דייטשלאנד ביז וואנען עס וועט מעגליך ווערען אבצופאהרען קיין פאלעסטינא.

דר. ד. א. סיגעל
דענטיסט
קארנער דאנדעס סטריט און ספּעדיינא עוו. אפיס טעלעפאן קאלעדזש 6073.

קוויטירונג

אויף א ברית ביי א. מאלינסקי 108 דיארסי סטריט איז געזאמעלט געוואָרען 31 דאלאר פאר די בראסילעווער מלחמה ליידענדע. מאלינסקים שוויגער האט געקויפט די געלד צו צעהלען און באזאנאוויטש האט געקויפט די געלד אוועק צו טראגען צום טרעזשורער גרינעווסקי. מיר באדאנקען אלע פריינד פאר זייער ביישטייער.

די קאמיטע.

9396 12 4

האמילטאנער אידען

נעדענקט, דאס **שעכטער'ס אפיס קארנער בארטאן און שערמאן**, איז דער איינציגער אפיס אין שטאדט, וואו איהר בעקומט א אידישע בעהאנדלונג. ס'איז אפילו אביסעלע וויט, אבער א נאהענטע ציעל צו ערייכען אלעס צופריעדענשטעלענד. **די מלחמה איז פארביי, און** לויט די ארראנדזשמענטס וואס מיר האבען געמאכט מיט די שיפס קאמפּאניעס, קענען מיר פערקויפען שיפס קארטען אויף אויסצאהלען פאר'ן זעלבען פּרייז, ווי פאר קעש.

אלע געלדער וואס ווערען געשיקט דורך אונזער אפיס ווערען גאראנטירט פון די בענק און קאמערס, מיט וועמען מיר שטעהען אין פערבינדונג. מיר זענען די־רעקטע פערטרעטער פון די בעסטע אינשורענס קאמפּאניעס, אין פייער, לייף, עקסידענטס, און אויטאמאביל אינשורענס. ריעל עסטייט ליין איז אונזער ספּעציאליטעט. מיר האבען גרויסע פערבינדונגען מיט בענקס און ארראנזשירען פאר אייך די מארטגעטשעס אומזאנסט.

דיעדס, טייטעלס, און די סוירטש צו ריעל עסטייט טראנסעקשאן, מאכען מיר פריי צו די וואס קויפען פּראָפּערטי דורך אונזער אפיס.

ליסטעט אייער הויז מיט אונז, איהר וועט בעקומען אייער געלד אהן טראבעל. מיר גיבען אויך מער'דזש ליסענס, און סיטיזען פּייפּערס, שרייבען אונטער אפידייווויטס, און פערפערטיגען אלע אנדערע נויטיגע פּאפּירען.

נעהמט א דזשיטניע, זאל אייך קאסטען א ניקעל פאהרען, ס'וועט אייך אריינברענגען א סך געלד.

אפיס 676 בארטאן איסט. אפען יעדען טאג פון 9 ביז 9.
טעלעפאן נאר. 127.
הויז 65 איסט עוו. טעלעפאן 5589.

James L. SHEKTER
Justice of the Peace
Issuer of Marriage Licenes

נ. ב. מיר זענען די איינציגע פערטרעטער פון אלע אידישע צייטונגען. אויב איהר ווילט האבען צוגעשיקט דעם „זשורנאל", אדער אן אנדער צייטונג אין הויז, טעלעפאנירט און מיר טוען דאס איבעריגע.

בלויז הזן וולאדאווסקי

איז אנשטענדיג, ריין און פּינקטליך

אלס מוהל

אלע עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט ווייל דאס איז אין זייער אייגענעם בענעפיט. קאסטריים קענען מיר אויף רופען אויף זייערע שמחות.

וואהנונג 63 בראנזוויק עוועניו און טעלעפאן קאלעדזש 1076.

דער אפיס וואס האט באלאנגט צו

דר. פאומאן און
דר. סיגעל

ווערט יעצט איבערגענומען פון

דר. פאומאן

און דאָקטאר פאומאן אליין וועט פון יעצט אן און ווייטער אטענדען צו די פאציענטען.

ראיעל בענק בילדינג
קארנער טשעסנאט און
דאנדעס סטריט

א גענעראל מעמבער מיטינג
פון אלע קלאוקמאכער

ווערט אפּגעהאלטען ווערען.

זונטאג דעם 7־טען דעצעמבער

10 אזייגער פריה

אין נעשאנעל טהעאטער

(קאר. דאנדעס און טעראלי).

עס איז איבעריג צו זאגען דאס יעדער קלאוק מאכער מוז זיין ביים מיטינג און דוקא אין צייט.

ביי ארדער
די דזשאינט באָרד, א. ל. ג. וו. י.

האט איהר געהערט פון
אייערע קרובים

אויב איהר ווייסט נית פון אייערע קרובים, אויב איהר ווייסט נית וואו זיי געפינען זיך יעצט־־שטעלט אריין א גרוס צו אייערע קרובים

מיר דרוקען יעצט פיעלע גרוסען פון היגע פערזאנען צו זייערע קרובים אויף יענער זייט ים, די אלע גרוסען ווערען איבערגעדרוקט אין די אידיש־אייראפעאישע צייטונגען אייער קרוב וועט עס דארטען לייענען און אזוי וועט איהר זיך אויסגעפינען

דער אידישער זשורנאל

דרוקט די אלע גרוסען

פריי

באנוצט זיך מיט דער געלעגענהייט

פיעלע האבען זיך שוין אויף אזא אופן אויסגעפונען ווארום זאלט איהר עס נית טון

מיר דרוקען אויך יעדען טאג גרוסען פון אייערע קרובים פון יענער זייט ים, לעזט דיעזע גרוסען ווייל עס איז מעגליך אז מען זוכט אייך.

זוכט איהר אייערע קרובים, זוכען אייך אייערע קרובים דער „אידישער זשורנאל" וועט אייך צוזאמענברענגען

פילט אויס דעם דאזיגען קופּאן

(איהר קענט עס אריינשיקען דורך פאסט אדער אליין אריינברענגען צו אונז אין אפיס

איך זוך

נאמען ....

שטאדט ....

גאס ....

מיין אדרעס איז ....

THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
•PUBLISHED BY•
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
251 - 253 Queen Street West Telephone Adelaide 3961
Subscription Rates $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C.P.O. Toronto Ontario
January 22nd. 1913

וועט מען ביי אונז אויך זינגען מהיפית?

פון א קוועלע, אויף וועלכער מיר קענען זיך פארלאזען, וועלכע איז גאנץ פארלעסליך האבען מיר זיך דערוואוסט פאלגענדעס —

גלייך נאכדעם ווי די פוילישע רעגיערונג האט זיך עטאבלירט, זענען איבער׳ן גאנצען לאנד, אין פיעלע פלעצער פון אונזער ״דאמיניאן״ באשטימט געווארען פוילישע קאנסולען די מעהרסטע קאנסולען זענען געוועזען פוילישע גלחים, וועלכע זענען דא געוועזען אין לאנד, און זיי זענען עס געווארען די פוילישע פארטרעטער ביי אונז. די טעג האבען מיר אבער חוץ דיעזע צייטוויילינגע קאנסולען אויך באקומען א ספּעציעלען קאנסול, וועלכער איז אהער געקומען ספעציעל אין די אינטערעסען פון דער פוילישער מלוכה. דער נייער קאנסול האט פאר זיין הויפט - קווארטיר געמאכט מאנטרעאל, און פון דארטען, הייסט עס, וועלען יעצט אלע פוילישע אינטערעסען באזארגט ווערען.

און דא הויבט זיך אן דער מה יפית, וואס מאנכע ווילען זינגען אויפ׳ן קאנאדער באדען מיט׳ן אמת׳ן אלטען הינטישען נגון.

ווי מיר האבען זיך דערוואוסט, פלאנעווען עטליכע מאנטרעאלער אידען, וועלכע דארפען עס האבען צוליעב געשעפט, צו ארראנזשירען א ״רעספּשאן״ פאר׳ן פוילישען קאנסול, און איהם געבען א אידישע אויפנאהמע, און פארשטעהט זיך, אז מען וועט דאן קענען אין דער ניט - אידישער פרעסע אנציינען אויף דער שענער אויפנאהמע, וואס אידען האבען געגעבען צום פוילישען פארטרעטער.

אזוי, אזוי ווייסען ניט מאנכע פון אונזערע געשעפטס - מענשען פון קיין גרענצען, און זענען גרייט צו קושען די רוט, וועלכע שמייסט זיי אזוי אומבארעמהערציג.

וואלטען זיי עס באטש געטון אין זייער אייגענעם נאמען — מילא, עס איז זייער אמעריקע, און זאלען זיי זינגען מה יפית, אויב עס ווילט זיך זיי. אבער זיי וועלען עס דאך ניט טון אין זייער נאמען אליין. זיי וועלען דאך אונז זוכען אלעמען ארייננצושלעפען, זיי וועלען עס דאך טון אינ׳ם נאמען פון די קאנאדער אידען.

און מען מוז פארהיטען פון דיעזער שאנדע.

מיר ליידען שוין גענוג פון די אלע אנשיקענישען, און קושען די רוט פון די פוילישע פארשטעהער, הנפ׳ענען זיך ביי די ״יאסנע וויעלמאזשנעס״ דורך ״רעספּשאנס״ איבערשטייגט שוין אלעס.

אויפ׳ן מאנטרעאלער אידענטום ליעגט דער חוב צו פארהיטען דעם אידישען כבוד.

די מאנטרעאלער אידען טארען ניט דערלאזען, אז אזא שאנדטאט זאל באגאנגען ווערען.

פאר וואס פיעלע וועלען היי־יאהר געהן צום שטימקאסטען

די וויכטיגסטע פראגע אין די קומענדע מוניציפאלע וואהלען, וועט זיכער ניט זיין, ווער עס זאל צוזאמען שטעלען די קומענדע שטאטישע רעגיערונג, אדער דאס וואס מאנכע גאנץ נייע עלעמענטען טרעטען ארויס אויף דער ארענע — די וויכטיגסטע פראגע, וועלכע וועט זיכער פארנעהמען די הויפט אויפמערקזאמקייט פונ׳ם וועהלער, וועט זיין די טראנספּארטאציאנס - פראגע, אדער גענויער די פראגע וועגען איבערנעהמען די ״טאראנטא סטריט ריילוויי״.

פאר טאראנטא צו מאכען די קאר־ליניען פאר שטאטיש אייגענטום הייסט ניט קיין לוקסוס — עס איז א נויטווענדיגקייט. אי דאס פעהלען פון גענוג פארקעהר - מיטלען, אי די איבערגעפאקטקייט אויף די יעצטיגע קאר־ליניען, אי דער מאנגעל אין יענע פלעצער, וועלכע האבען גאר ניט קיין קאר - ליניען, און צולעצט די נויטיגקייט פון פארבינדען אלע קאר - ליניעס אין איין סיסטעם — דיעזע אלע אורזאכען זענען גענוג צו פאראינטערעסירען דעם וועהלער.

עס איז ניטא כמעט קיין איין פאמיליע, וועלכע זאל ניט באריהרט ווערען פון דער טראנספּארטאציאנס פראבלעמע, און מען מעג זיך דארום ריכטען, אז די צאהל פון די וועהלער, וועלכע וועלען זיך באטייליגען אין די היי־יאהריגע וואהלען וועט זיין גרעסער ווי אלע מאהל.

מען מעג זיך אלזא ריכטען אויף דעם, וואס די היגע ענגלישע גאס רופט אן ״איי העווי וואוט״.

מעשה קיטשענער

מען רעדט אזוי פיעל וועגען געזעצליכקייט און ארדנונג — דאכט זיך מען האט קיינמאהל ניט גערעדט אזוי פיעל וועגען דעם, ווי דער פאל איז יעצט, און דאך האבען מיר רעכטס און לינקס דאס, וואס קען ניט אנדערש אנגערופען ווערען ווי ״מאב - רול״, די הערשאפט פון דעם ווילדען המון.

ווען דאס וואס עס האט פאסירט מאנטאג אווענט אין קיטשענער אנט. וואלט געוועזען דער איינציגער פאל, וואלט מען עס נאך געקענט אויסטייטשען אלס א ספאנטאנער אויסברוך. ווי לאנג איז עס אבער אז אזעלכע זאכען אדער עהנליכע זענען פארגעקומען ביי אונז אין טאראנטא, און אין אנדערע פלעצער.

ווי אזוי אנדערש קען עס אויסגעטייטשט ווערען ווי ניט ״מאב - רול״, ווי דאס נעהמען זיך פון מעהר רעכט ווי ערלויבט.

די נייע פראווינציעלע רעגיערונג האט אן אטארני - דזשענעראל, וועלכער פארמעסט זיך איינצופיהרען ביי אונז מעהר געזעץ און ארדנונג. וואס זאגט מר. רעיני, דער אטארני - דזשענעראל אויף מעשה קיטשענער?

דער ציינען פון דער צייט

פון אפרים אויערבאך.

אין די רייהען פון די אידישע סאציאליסטען קומט איצטער פאר א מין רעוואלוציע, וואס דריקט זיך אויס אין ״אי בערשאצען די גוערטען״. ס׳איז מערק - ווירדיג דערמיט, וואס ביז נישט לאנג איז זיך אלץ געטאנגען בשורה: די אידישע סאציאליסטען זיינען זיך געגאנגען זייער וועג, איגנארירענדיג דאס אידישע פאלק אדער אנקומענדיג צו דעם נאר אין צייטען ווען זיי האבען זיך אין דעם גענויטיגט.

די אידישע סאציאליסטען, די ריינע מארקסיסטען, האבען קיינמאל זיך נישט אפגעשטעלט אויף דעם פראגע: צו שאדען זיי מיט זייערע אידעען, מיט זייער טעטיגקייט דעם אידישען פאלק? מיט׳ן פאלק האבען זיי זיך נאר אויף אזוי פיל אנגעקעהרט, אויף וויפיל זיי האבען עס באקעהרט צום סאציאליזם. זייער סאציאליזם איז מיט גאר נישט געווען פאראנטווארטליך פאר׳ן פאלק, נאר דאס פאלק האט געטראגען דעם גרויסען, שווערען אחריות פון זייער סאציאליזם.

איצט, אז אין די סאציאליסטישע רייהען איז פארגעקומען די באריהמטע שפאלטונג אויף לינקע און רעכטע, אדער ווי זיי רופען זיך איצטער, קאמוניסטען און סאציאליסטען, איז פלוצלינג אויפגעשוואומען די פראגע וועגען אידישען פאלק. איך וויל נישט חושד זיין די רעכטע אז דאס אידישע פאלק איז נאר א מיטעל צו באקעמפען די קאמוניסטען, נאר איך גלויב אז אין זייערע הערצער האט ווירקליך גענומען ציטערען אט דאס פון לאנג פארשלאפענע אחריות־געפיהל צום אידישען פאלק.

די קאמוניסטען פאדערען דירעקטע אקציאן, זיי שטעלען זיך אין דער עקסטרעם־לינקסטער פאזיציע און זייער רוף איז, באוואפענטע אקציאן. נישט נאר אין די רייהען פון די אידישע סאציאליסטען איז געבוירען געווארען אט דעם לינקער פליגעל, נאר פריהער ביי די אמעריקאנער און דערנאך איז דער קאמוניזם געווארען פאפולער אויך צווישען די אידישע סאציאליסטען. אויף דער קאנווענשאן פון דער אידישער סאציאליסטישער פעדעראציע האבען זיך די קאמוניסטען אפגעטיילט און געגרינדעט א זעלבסט - שטענדיגע פארטיי. דאס זעלבע איז אויך געשעהן מיט די אמעריקאנער לינקע: זיי זיינען אויסגעשלאסען געווארען פון דער סאציאליסטישער פארטיי און זיינען איצטער א באזונדער פארטיי.

און איצט, אין קאמף צווישען רעכטע און לינקע, איז פלוצלינג ארויפגעשוואומען די פראגע פונ׳ם אידישען פאלק. אויפגעהויבען איז זי געווארען דורך די רעכטע און די דעבאטע צווישען די צוויי שטראמונגען איז זעהר א לעבעדיגע און אינטערעסאנטע. איך וויל נאכאמאל בעטאנען אז איך גלויב אין דעם אויפריכטיגקייט פון די רעכטע, אז זיי האבען ווירקליך דערפיהלט א פאראנטווארטליכקייט צום געפייניגטען אידישען פאלק.

די טענות פון די רעכטע זיינען אומגעפעהר אזעלכע: צו האבען מיר א רעכט, אלס אידען, צו זיין שטענדיג צווישען די עקסטרעם לינקע און דורכדעם ארויסרופען דעם צארען פון פעלקער אויף אונז? צו מעגען מיר מיט אונזערע קאמוניסטישען סאציאליזם שטעלען אין קאן די לעבענס פון אונזערע ברידער? מיר לעבען אין אמעריקא אין א לאנד, וואו דאס פאלק איז געהארכזאם דעם געזעץ און עס קען באגרייפען נאר איין וועג ווי אזוי צו באקעמפען די רעגיערונג: דעם שטימקאסטען און אז מיר וועלען קומען מיט דירעקטער אקציאן, וועלען מיר דערוועקען די שנאה צום גאנצען אידישען פאלק און ווער ווייסט צו וואס פאר א טרויריגע פאלגען דאס קען ברייגנען.

אי, וואס, איהר, קאמוניסטען טענהט אידען? הייליגע איבערציינונגען? איז דאך ערשטענס די פראגע, צו האט איהר גאר א רעכט ארויפצווינגען אייערע אידעען אויפן אמעריקאנער פאלק. דרייסיג מיליאן שטימען, שטיצען די פאבען פאר די קאפיטאליסטישע פארטייען, דרייסיג מיליאן שטימען, שטיצען די פאליסים פון דער רעגיערונג און איהר טארט נישט און קענט ניט ארויפצווינגען מיט געוואלט אייערע אידעען. איהר טענהט אז דאס פאלק איז אומוויסענד, אז עס פארשטעהט נישט און באגרייפט נישט די אייגענע אינטערעסען, זיינען גאנץ ריכטיג, אבער אויך צו מאכען דאס פאלק וויסענד, ליכטיג צו מאכען די מוחות פונ׳ם פאלק איז דא נאר איין ווירקזאם מיטעל: אויפקלעהרונג, איינגעעקשנ׳טע, סיסטעמאטישע אויפקלערונג.

און צווייטענס, צו קענט איהר ארויפצווינגען? צי וועט איהר נישט צוריבען ווערען צווישען די שטיינער פונ׳ם פאלקס צארן? צו דרייסיג מיליאן אומוויסענדע בירגער קענען נישט קומען א הויפעלע קאמוניסטען און מיט דירעקטער אקציאן ארויפצווינגען אויף זיי רעוואלוציאנערע, מעג זיין גערעכטע אידעען. נישט מעהר ווי אן אומזיסטער פארלוסט פון מענשליכער ענערגיע, פון צייט און פון מענשליכע לעבענס איז אזא אקציאן. דאס אמעריקאנער פאלק פארשטעהט אייך נישט, באגרייפט אייך נישט און נישט אויף אזא וועג קענט איהר צו דעם צוקומען. דער וועג איז א סכנה׳דיגער און איננאנצען נישט קיין ווירקזאמער.

און דריטענס דארפען מיר אין זינען האבען דאס אידישע פאלק, אייב אמעריקאנער סאציאליסטען קענען זיך ערלויבען צו זיין עקסטרעם־לינק, שטעלען זיי דאמאלסט איין נאר זייער אייגען לעבען און יעדער איינער האט פאלקאמע רעכט צו שטעלען זיין אייגען לעבען אין סכנה. אנדערש איז עס אבער מיט אונז, אידישע סאציאליסטען. מיר האבען אויף זיך א פאלק, וואס ווערט געפייניגט, וואס טראגט אויף זיך דעם צארען פון דער וועלט און מיר טארען נישט שפילען מיט די לעבענס פון מיליאנען לעבענס פון אונזערע ברידער צוליעב אונזער איבערציינונג, מעג זי זיין ווי הייליג ביי אונז. בפרט נאך ווען מיר זעהן אז דאס גאנצע אמעריקאנער פאלק איז קעגען אונז.

אין מזרח אייראפא ווערען אונזערע ברידער אויסגעשאפטען און די וואס בלייבען, האבען נישט קיין דאך אויף זייערע קעפ און קיין העמדער אויף זייערע לייבער. אמעריקא איז איצט דאס איינציגע לאנד וואוהין די אויגען פון די אומגליקליכע זיינען געווענדט און אויב איהר, מיט אייער קאמוניזם וועט ברענגען צו דעם, אז די טויערען פון אמעריקא זאלען פארמאכט ווערען, הייסט עס, אז איהר ברייגנט אומגליק אויפן אידישען פאלק און איהר זיינט דערפאר זיינע מערדער.

איך וויל דא נישט אפשטעלען זיך אויף דער פראגע וועמעס טענות ס׳זיינען גערעכטע, וואס מיר אינטערעסירט איז דער בלויזער פאקט, אז אין די אידישע סאציאליסטישע רייהען באוועגט זיך דאך עפעס, אז די אידישע סאציאליסטען האבען פיל געלערנט פון דער צייט. ס׳איז געקומען די צייט, ווען מ׳האט אנגעהויבען צו פיהלען פאראנטווארטליכקייט צום אידישען פאלק אפילו דארטען וואו ס׳איז קיינמאל נישט געווען. נישט איגנארירען דאס אידישע פאלק, נישט לייכטזיניג פארקויפען די לעבענס פון טויזענטער, צעהנדליגער טויזענטער אידען פאר אייגענע אידעען, נאר וויסען אז דאס אידישע פאלק ליידט פאר די זינד פון זיינע קינדער.

די האזיגע מערקווירדיגע ערשיינונג איז א ציינען פון דער צייט. אמת, ס׳האבען פריהער באדארפט אויסגע׳הרג׳עט ווערען צעהנדליגער טויזענטער אידען, איידער די אידישע סאציאליסטען האבען גענומען קוקען אויף זייער סאציאליזם פון א אידישען שטאנדפונקט, אבער איך וויל דא קיינעם קיין פארווארפען נישט מאכען, איך וויל דא קיינעם נישט באשולדיגען. איך וויל נאר אנווייזען אויף דעם אינטערעסאנטען, מערקווירדיגען פאקט: די אידישע סאציאליסטען האבען פלוצלונג דערזעהן אז זיי זיינען אידען און דארפען פארענטפערען די שווערע פראבלעמען, ווי אזוי נישט צו ברייגנען מעהר אומגליק אויפן קאפ פונ׳ם אנאיך שוין אומגליקליכען פאלק.

ישראל זאנגוויל וועגען די אידען אין יעצטיגען מאמענט

אן אינטערוויו פון אלעקסאנדער בעהר וועלכער איז ערשיענען אין ״אמעריקען היברו״.

איך בין געקומען צו מר. זאנגוויל אום אויסצוהערען זיין מיינונג וועגען דער אידישער לאגע אין איצטיגען מאמענט.

קיין איינער איז ניט אזוי באהאווענט אין דיעזען ענין, ווי דער ״טרוימער פון דער געטא״. ער האט אוועקגעגעבען פיעלע יאהרען פון זיין לעבען אין דיענסט פון זיין פאלק, קיין מאל ניט גערוהט, נאר אלע מאל זיך אנגעשטרענגט מיט די לעצטע קרעפטע אום צו פארלינדערען די שמערצען פון זיינע פאלקס־ברידער און צו קריגען גערעכטיגקייט פאר זיי פון דער קריסטליכער וועלט.

ווען רוסלאנד איז געווען אן אקטיווער ״עליי״ און צו זאגען א שלעכט ווארט וועגען איהר, האט געהייסען פארראט, אויך דעמאלט האט ער ניט אויפגעהערט צו אטאקירען אומבעשראנקט די דעספאטישע רעגיערונג פון רוסלאנד.

ווען פוילען האט בלויז געהאט א פאר פריינד, האט זאנגוויל געהאלטען אין אגיטירען מען זאל איהר געבען אויטאנאמיע. איצט ווען פוילען איז געווארען שטארק און מעכטיג, און האט די גאנצע וועלט מיט זיך איז ניטא נאך איינער וואס זאל איהר אזוי פארדאמען ווי ער טוט עס.

ער איז פאקטיש געווען דער איינציגער איד אין ענגלאנד, וואס האט העפטיג פראטעסטירט קעגען דער בלאקאדע אויף רוסלאנד.

איצט איז זאנגוויל וויים־פרעזידענט פון אן ארגאניזאציע, וואס ארבייט פאר דער עטאבלירונג פון א ״וועלט־פריינדשאפט״. ער איז ווי אהרן, אן אוהב שלום און א רודף שלום.

מר. זאנגוויל איז זעהר פעסימיסטיש וועגען דער איצטיגער לאגע און האט מודה געווען, אז קיין פרעהליכע אויסזיכטען זעהט ער ניט.

״מלחמה האט ער אנגעפאנגען — איז קיין מאל ניט געווען קיין מאראל־ווירקענדער פאקטאר. די מלחמה האט פארשטארקט די נאציאנאלע געפיהלען פון אלע קריגערישע לענדער און א כוואליע פון אנטיסעמיטיזם האט זיך פארשפרייט איבעראל. עס איז א מלחמה אהן א ענדע !

״דער שלום־ קאנפערענץ, וועלכער איז געזעסען מאנאטען לאנג, איז אפילו ניט פעהיג אפצושטעלען די פוילישע פאגראמען און לענין פרובירט איינשטעלען איין פארמע פון אומגערעכטיגקייט אויף דעם פלאץ פון אן אנדערער. עס מוז פארקומען א פאליטישע עוואלוציאן: די וועלט מוז ענטוועדער זיך ארגאניזירען אויף א גאנץ אנדער יסוד אדער געהן צום טייוועל.״

איך האב געפרעגט מר. זאנגוויל׳ען, אויב ער לעגט עפעס האפנונגען אויף דער ״ליעג אוו ניישאנס״.

זיין ענטפער איז געווען :

״איך גלויב. אז די ״ביג פאור״ וועלען געבען צו די אידען אזוי פיעל גערעכטיגקייט, וויפיעל די קליינע נאציאנאליטעטען האבען זיי צוגעטיילט, סיידען עס וועט אפשר ליגען אין די אינטערעסען פון די גרויסע מעכטע, אז אידען זאלען עפעס קריגען, אבער די אידען אלס א פאלק, מוזען זיך אלע ווי איינער אויפשטעלען און פאדערען גערעכטיגקייט. מעג זיך עס אפילו ניט אנקעהרען מיט אונז. מיר מוזען באשאפען גערעכטיגקייט אין דער לופט אום מיר זאלען עס דערנאך קענען נעהמען אויף אונזער זייט.

״מענשען האבען גאנץ אפט אן אינדירעקטע שולד אין דעם פארברעכען פון אימיצען אנדערש, צום ביישפיעל, די אידען פון דער גאנצער וועלט האבען ניט געלאזט הערען א ווארט פון פראטעסט קעגען דער אוממענשליכער בלאקאדע. ווי אזוי קענען זיי ערווארטען אז די וועלט זאל סימפאטיזירען מיט זייער געשריי פאר גערעכטיגקייט?

איך האב געפרעגט מר. זאנגוויל׳ען, פאר וואס ער שליסט זיך ניט אן אפיציעל אן דער ציוניסטישער באוועגונג און זיין ענטפער געווען, אז ווען די ציוניסטען וואלטען געארבייט פאר פאליטישע אויטאנאמיע אין פאלעסטינא, וואלט ער געווען מיט זיי.

״אין דער איצטיגער צייט, האט ער פארטגעזעצט, גלויב איך אז איך קען טאן בעסערע ארבייט אין דרויסען, היטענדיג די אידעאלען פון ציון. איך בין א פאליטישער ציוניסט און דאס וואס די איצטיגע פיהרער פונ׳ם ציוניזם פאדערען, שטעלט מיך ניט צופרידען. איך וואלט בעסער געוואונשען, אז פאלעסטינא זאל נאך אליין זיין א פאנטאזיע־טרוים איידער צו קריגען דארטען עפעס וואס זאל ניט האבען קיין שום באדייטונג.

״איך בין פאלש באשולדיגט געווארען אין ווארפען א שרעק אויף די אראבער און אין אויפרייצען זייער כעס קעגען די אידען. אויב עפעס האט איינגעצוונגען די אראבער איז עס געווען די באלפור דעקלאראציע וועלכע האט ווירקליך געמאכט דער וועלט צו גלויבען אז אידען וועלען קריגען פאלעסטינא. מיר אידען האבען תביעות אויף פאלעסטינא, אלס א פאלק פון דרייציהן מיליאן, און איך קען דארום ניט פארשטעהן, פאר וואס די ציוניסטישע פיהרער האבען ערקלעהרט, אז זיי ווילען ניט האבען קיין שטאאט.

״אויב דער שלום קאנפערענץ איז ווירקליך געבוירען צו שליכטען די סכסוכים פון די פעלקער אין א גייסט פון גערעכטיגקייט און פערנונפט, דאן דארפען די אידישע תביעות אויף פאלעסטינא אנערקענט ווערען, און עס זאל זיי געגעבען ווערען אן אייגענע היים; אין פאל ניט, דאן זאל מען דערווייל אין גאנצען איבערלאזען פאלעסטינא און פאדערען א שטיק לאנד ערגעץ אנדערש.

״איך בין ענטוישט מיט דעם באשיידענעם טאן, אין וועלכען דר. וייצמאן רעדט. איהר דארפט ניט פארגעסען, אז ענגלאנד איז געקומען צו די אידען און ניט די אידען צו ענגלאנד. נאטירליך וועט זיין בעסער, אז פאלעסטינא וועט געהערען צו ענגלאנד אנשטאט צו טערקיי, דאס וועט מיינען גוטע ענטוויקלונגס־מעגליכקייטען פאר׳ן לאנד מיט אידישען קאפיטאל און אידי־ פראגע פון גלייכע רעכטע, דאן איז ניט שער ארבייט, אבער אויב דא איז נור א געוויסע גוטיג קיין באלפור דעקלאראציע וואס האט ארויסגערופען פאלשע האפנונגען פון די אידישע מאסען.

איך האב געפרעגט מר. זאנגוויל, צו ער גלויבט אין אזא גייסטיגען צענטער אין פאלעסטינא ווי עס פרעדיגט אחד העם.

זיין ענטפער איז געווען :

איך גלויב בלויז אין א גייסטיגער רעליגיאן, און די אידען דארפען האבען א צענטער, מעג עס זיין א מאטעריעלער אדער א גייסטיגער — זיי דארפען אבער א צענטער וואס זאל זיי גרופירען. — מיט אנדערע ווערטער — א היים. אין דער פארגאנגענהייט, האט די רעליגיאן אויפגעהאלטען דעם אידישען פאלק, זיי זיינען אלע געווען פאראייניגט און גרייט געווען זיך מקריב צו זיין פאר איי אידעאל און ווען א פאלק איז גרייט זיך מקריב צו זיין פאר אן אידעאל, דאן קען עס קיינער ניט אומווארפען.

אין וועג

(אלעגארישע בילדער)

פון יחזקאל א. מ. בראנשטיין

עס איז דער וועג א טאג, דער טאג איז דאס לעבען... און לעבען שפריזט דער מענש מיט א טארבע אין די הענט, אין וועלכער ער זאמעלט די פרוכטען פון לעבען, וואס באגלייטען איהם אין זיין וועג דעם לאנגען, וואס פיהרט פון אייביגקייט צו אייביגקייט, צו דער רעטעניש פון גאט...

ביי דעם מערב־ברעג פון וואלד, ליגט א טייך, פון יענער זייט טייך שלענגעלט זיך א וועג, וואס פיהרט צום ראנד. ביים ראנד ליגט א בארג, א ברייטער און א הויכער, און דער מיט פון בארג ווייס׳ט זיך א סטעזשקע וואס פיהרט צום שפיץ פון בארג, און וועמענ׳ס בוימען־צעפ די זון באהאלט זיך, אויף וועמענ׳ס שוים די אייביגקייט רוהט...

באגינען, ווען די זון האט אין מזרח זיך צע׳ליכט׳ינט, און דער וועלט איר ערשטען זון־שמייכעל געשאנקען, האט דער מענש פון וואלד־וועג אויסגע - שלייכט זיך און מיט׳ן טייך צו יענעם ברעג אוועקגעשווימען, וואס פיהרט צום ראנד, וואו דער בארג עפינט זיך...

ביטאג, ווען די זון האט אין מיטען־הויך פון הימעל געריזים און די וועלט מיט ליכט באגאסען, האט דער מענש, דעם צווייטען ברעג פון טייך דערגרייכט און זיין פיס־נסיעה אנגעהויבען....

מיט א שטעקען און א טארבע אין די הענט, איז דער מענש אין זיין וועג געגאנגען און ברומענדיג פארזארגט, א זיסען שטילען ניגון. האט ער, זאגאר ניט באמערקט, דעם שטילען לויף פון דער צייט... און האט ער וואס נוצליכעס פאר זיך, אין וועג אנגעטראפען, האט ער דאס ראש אויפגעהויבען, און געשווינד איז זיין טארבע אריינגעוואָרפען...

א שעה פאר שקיעה, האט ער דעם נידער־ברעג פון בארג דערגרייכט, און א מיעדער איהם באטראטען...

שווער איז צו געהן בארג ארויף. נאך א לאנגער פיס־נסיעה און דער גרויסער מענש, ער פיהלט דאס מיט א געבויגענעם קאפ און פארבענקטע, ווייט־ניט־זעהענדע אויגען ציהט ער שטיל אהן רעש אין וועג, קיים וואס ער באוועגט מיט זיינע פיס...

אין דער מיט פון בארג האט ער זיך באגעגענט מיט א נשמה׳לע א יונגס, וואס איז נור וואס פון געבערג ארוים, און ציהט מיט אימפעט בארג ארויף נאאיוו...

— העי ! וואס אייל׳סטו זיך אזוי? וואוהין לויפסטו דאס מיט פרייד? האט דער מענש דאס נשמה׳לע אפגעשטעלט.

— צו יענער וועלט ! ... א שעהנע וועלט ביי אייך פארהאן? וואוהין געהט איר דאס? האט דאס נשמה׳לע דעם מענשען אין איילעניש געפרעגט.

— פוי, ביי אונז א וועלט א גוטע! ס׳איז בלויז א שאד וואס מ׳קאן ביי אונז לאנג ניט זיין... עס איז דער טאג, דאס לעבען, זעהר א קורצער דארט... נאך איידער די קוקסט זיך ארום רופט מען דיך שוין צוריק... ס׳איז עולים ויורדים, נייע קומען, אלטע געהען, אלטע געהען און נייע קומען אן...

— בחו !.. איך האב קיין צייט ניט.

האט דאס נשמה׳לע אויסגערופען און בארג אחאפ געפליגען...

וואס נעהנטער דער מענש איז צום שפיץ פון בארג געקומען, אלץ מעהר נשמה׳לעך האט ער אין זיין וועג אנגעטראפען, אלץ טונקעלער איז אים אין זיינע אויגען געווארען, און אלץ פייערדיגער האט דער ראנד זיך אין מערב געצינדען..

וואס טונקעלער עס איז איהם אין די אויגען געווארען, אלץ ערענסטער האט ער זיך מיט זיי אין זיין טארבע איינגעגעסען, ווי ער וואלט א טרייסט אין איהר דארטען זוכען...

— וואס האסטו הארט־אין טארבע? האט א נשמה׳לע, א יונגס איהם געפרעגט

— דאס האב איך דארט, די שפורען פון מיין צייט... די פריידען פון מיין טאג... זעהסט, האט ער ארויסגענומענדיג א ווייסע בלים פון זיין טארבע, דעם נשמה׳לע געזאגט ; — זעהסט, אט דאס איז מיין קינדהייט... וואס מיין זכרון האט מיר אזוי שטאלץ אפגעהיט... און דאס איז מיין יוגענד, דאס איז די פרייד פון מיין זיין, דער פריהלינגס־טרוים פון לעבען...

...ווען ער האט דעם שפיץ פון בארג דערגרייכט איז דער הימעל איבער איהם שווארץ ווי די נאכט שוין געווען... און די זון האט אין נידער פון דער צווייטער זייט פון בארג, ביי דעם אנהויב־ענד פון וועלט געגידערט און געגידערט, ביז ווען זי האט ענדליך אין די בוימען־צעפ פון אייביגקייט פארבלאנדזשעט, האט א פייער שטראם פון ליכט אין זיינע אויגען א בליץ געטאן דאן האבען זיי זיך אין גאנצען פארמאכט און ער איז פאר זיך אליין נעלם געווארען... ער האט זיך אליין מעהר ניט געפיהלט, די אייביגקייט האט איהם באצווינגען.....

דעם לעזערס ווינקעל

וו. ה. רעדאקטאר.

ערלויבט מיר אויסצודריקען מיין הערצליכען דאנק צום ״אידישען זשורנאל״ וועלכער האט מיר געהאלפען אויסזוכען מיין שוואגער פון לאדז. א דאנק די גרויסען וועלכע איהר דריקט פריי, און אזוי ארום זענען מיר צוריק פארבונדען געווארען קרוב מיט קרוב.

אין דעם בריף וועלכען ער שרייבט, ערקלעהרט ער אז ער האט אונזער אדרעס באקומען א דאנק אייער צייטונג, וועמענס גרויסען די לאדזער צייטונגען האבען איבערגעדרוקט.

מיט דאנק.
שמואל ברעננזיל
68 העגרי סטריט.

דער קארטיער מאנומענט אין מאנטרעאל

פון ל. א. ג. לאווקין

אידיש פון י.-י.

מיט 6 יאהר צוריק איז אין מאנטרעאל אויף דעם פלאץ, וואס איז באקאנט אלס "די מאונטיינס" און אויף יענעם פונקט וואס איז צווישען מאנטרעאלער אידען באקאנט אלס דער "אדעסער פלאץ", געלעגט געווארען דער גרונטשטיין פאר א מאנומענט אין אנדענקען פון דעם גרויסען קאנאדער שטאאטסמאן און פאטריאט, זשארזש עטיען קארטיער, ביי יענער צערעמאניע איז אנוועזענד געווען סער טשארלס פיטצפעטריק, "טשיף דזשאסטיס" פון סופרים קאורט, און דער גאווערנאר דזשענעראל פון קאנאדע.

און דעם 6טען סעפטעמבער, 1919, איז דיזער מאנומענט ערשט אויפגעדעקט געווארען, די אויפדעקונגס - צערעמאניע איז געווען זעהר איינדרוקספול. זיין מאיעסטעט, קעניג דזשארדזש אליין האט דעם דאזיגען מאנומענט אויפגעדעקט, א קוועטש-טועענדיג א "באטאן" אין באלמאראל פאלאץ, וואס געפינט זיך דריי טויזענד מייל ווייט פון יענעם פלאץ, און אויך ביי דיזער צערעמאניע איז אנוועזענד געווען דער גאווערנאר-דזשענעראל פון קאנאדע.

די אורזאך פאר וואס עס האט אזוי לאנג גענומען צו פארפאלקאמנען דעם דאזיגען מאנומענט, איז געווען די מלחמה.

די פארבינדונגען מיט אייראפא זיינען געווען זעהר ניט זיכערע און אזוי ווי די סטאטוע איז געמאכט געווארען אין בעלגיען, האט מען בעסער אפגעווארט מיט'ן אפשיקען עס ביז א רוהיגערער צייט.

סער זשארזש עטיען קארטיער, איז געווען איינער פון יענע זעלטענע מענער, וואס באווייזען זיך פלוצלונג אויף דער ארענא פון דער עפענטליכקייט און מאכען אן אן איבערקערעניש אינ'ם לעבען פון א פאלק. דאס וואס לאיד דזשארדזש, קלעמאנסא און פאש, זיינען אין אונזער צייט, אט דאס איז קארטיער געווען אין זיין צייט.

זשארזש עטיען קארטיער איז געבוירען געווארען אין סט. אנטוואן דע לא-רישעלא, (קוויבעק) זוהן פון זשאק און מארגארעט קארטיער, די פאמיליע קארטיער איז געקומען קיין קוויבעק, אינ'ם זיבעצענטען יאהר-הונדערט פון פרילער וואו עס האט געוואוינט איינער א פיער קארטיער. עס ווערט דערצעהלט, אז פיער איז געווען א ברודער פון זשאק קארטיער, "דער העלד פון סט. לארענס", אין 1740 האט פיער'ס זוהן, זשאק קארטיער איינגעוואנדערט קיין קענעדע, זיינע זוהן האבען זיך שפעטער באזעצט אויף דעם רישעליו (א מין "אלד האמסטעד" פון די ערשטע קאנאדישע "סעטלערס".) הארטען, ווי געזאגט, איז זשארזש עטיען געבוירען געווארען און פארבראכט זיין קינדהייט. ווען ער איז עלטער געווארען האט איהם זיין פאטער געשיקט אין מאנטרעאל קאלעדזש, וואו ער האט שטודירט פילאזאפיע, קלאסישע ליטעראטור און רעטאריק. זיין ערשטער אריינטריט אין פראפעסיאנעלען לעבען איז געווען אלס אדוואקאט און ווען מען האט איהם אריינגענומען אין דער באר-אסאסיאיישאן, האט ער זיך באקאנט מיט עדווארד ראדיער פון מאנטרעאל. דיזע פעריאדע איז געווען א זעהר שטורמדיגע אינ'ם פאליטישען לעבען פון לאנד, די אטמאספערע איז ממש געווען אנגעפילט מיט אייפרייסענדע שטאפען. מר. ראדיער איז געווען א בריליאנטענער רעדנער און א קעמפער פאר רעפארמען. ער איז געווען דער פיהרער פון די היסטארישע "סאנס אוו ליבערטי" און עס איז געווען ניט מעהר ווי נאטירליך, אז ער זאל צו זיין באוועגונג אויך צוציהען דעם יונגען זשארזש קארטיער.

קארטיער איז אבער שוין פון זיין קינדהייט אן ניט געווען געניגט צו "היץ-קאפ" טענדענצען, ער איז געווען א ליבהאבער פון לאיאליטעט, מעסיגקייט און ארדנונג.

אין פאליטישען לעבען איז קארטיער אריין אין 1848. ווען ער איז ערוועהלט געווארען צו רעפרעזענטירען זיין געבורטס-פלאץ אין פארלאמענט, אלס אן אונטערשטיצער פון דער באלדווין-אדמיניסטראציע. ער האט געהאלטען א פארטפעל אין פראווינציעלען קאבינעט פון דער מעקנאב-מארין רעגירונג (1855) און אביסעל שפעטער איז ער געווארען אטארני-דזשענעראל פון "לאוער קענעדע", אין דער טאשע-מעקדאנאלד רעגירונג, אין 1858 האט זיך פארמירט די קארטיער-מעקדאנאלד רעגירונג און אלס ערשטער מיניסטער פון דער "פראווינס אוו קענעדע", האט קארטיער גענומען באווייזען זיין גאנצע קראפט, טאקט און פעהיגקייט אלס א שטאאטסמאן. אין דער צייט וואס ער איז געווען אטארני-דזשענעראל האט ער זיך פיעל אפגעגעבען מיט געזעץ-רעפארמען; פיעל ביישטראגען צו דער אויפבויאונג פון דער גרענד טראנק אייזענבאהן, צו דער איינריכטונג פון דער אטלאנטישער ליניע קיין פארטלאנד. און צו דער אויפבויאונג פון וויקטאריא ברידזש, ער האט אויך אריינגעבראכט א פארבעסערונג אין דער בילדונגס-סיסטעמע פון קוויבעק. עס זיינען איינגעריכטעט געווארען שולען אונטער דער אויפזיכט פון שטאאט; ער האט געארבייט דער פיהרער פון די היסטארישע "סאגם רונג פון קענעדע'ס האטעל'ס-פלאטע; האט זיך אפגעגעבען מיט קאלאניזאציע, מיט דער באשאפונג פון דער אינטער-קאלאניעל ריילוועי א. א. וו.

מען קען זאגען, אז אויף די וויכטיגסטע קאנאדער נאציאנאלע בנינים, ליגט דער שטעמפעל פון קארטיער'ס טעטיגקייט.

און איצט וועגען זיין גרעסטען פארדינסט: —

קארטיער'ס נאמען איז ענג פארבונדען מיט קאנפעדעראציע, עס וועט ניט זיין איבערטריבען צו זאגען, אז אהן קארטיער'ען וואלט אפשר קיין קאנפעדעראציע ניט געווען, און אהן קאנפעדעראציע — וואלט קיין "דאמיניאן אוו קענעדע ניט געווען.

טשארלס טאפער, איינער פון קארטיער'ס קאלעגען האט געשריבען: "איך האלט זיך אויף א מינוט ניט צוריק פון מאכען די באהויפטונג, אז אהן קארטיער'ען וואלט, קענעדע ניט געווען פאראייניגט". די זעלבע באהויפטונג מאכט סער מעקדאנאלד, וועלכער האט צוזאמען מיט קארטיער'ען געארבייט פאר דער באשאפונג פון דער "דאמיניאן אוו קענעדע" קארטיער און "קאנפעדערישאן" — דאס איז כמעט ווי איינס און יעדער קאנאדער איז פארפליכטעט צו דיזען גרויסען נאמען אין דער קענעדער געשיכטע, וואס לעבען אייביג אין זכרון פון קאנאדער פאלק.

אין די לעצטע יאהרען פון קארטיער'ס לעבען האט דער גרויסער קאנאדישער שטאאטסמאן געקראגען צו פארזוכען דעם טעם פון "עפענטליכע שטיינער" אין 1872 איז געגרינדעט געווארען די באוואוסטע "פארטי נאשיאנאל" און עס האט זיך אנגעהויבען ענטוויקלען א פארביטערטקייט צווישען די פראנצויזישע נאציאנאליסטען און דעם גרויסען שטאאטסמאן און דער רעזולטאט איז געווען, אז אין די אלגעמיינע וואהלען, וואס זיינען פארגעקומען דעם זעלבען יאהר האט סער זשארזש קארטיער באגעגענט א מיאוסען חורבאל, אין איסט מאנטרעאל (דער געגענט וואס איז באזעצט מיט פראנצויזען) האט כמעט איינשטימיג ערוועהלט אן אומבאוואוסטען קאנדידאט פון יענער צייט, און דאס איז געווען דער שוין איצט גוט-באוואוסטער סער לואיס זשעט. עס איז ניט געווען דער פארלוסט פון א "סיט" אין פארלאמענט, וואס האט קארטיער'ען געמאכט צו פיהלען אזוי דערשלאגען, ווייל ער איז אין א פאר טעג ארום ערוועהלט געווארען אין אן אנדער וואהל-דיוויזיע, עס איז געווען די קרענקעניש פון אומדאנקבארקייט, וואס האט אהן צווייפעל געבראכט דערצו, אז דער אזוי אויך שוואכער קארטיער זאל ווערען אזוי קראנק, אז דאס זאל איהם טרייבען צו א פריהצייטיגען טויט.

ער איז באלד נאך די וואהלען אוועק געפאהרען קיין ענגלאנד צו זוכען מעדיצינישע הילף פון ספעציאליסטען און דעם 21-טען מאי 1873 איז קארטיער געשטארבען.

פון אלע זייטען האבען גענומען שטראמען באדויערונגס-אויסדרוקען. קעניגין וויקטאריא האט געשיקט א פערזענליכען באדויערונגס-בריעף צו ליידי קארטיער און די גאנצע אימפעריע האט געטרויערט.

און קאנאדע? — דא האט זיך דער טרויער געפיהלט אממעהרסטען. דאס גאנצע לאנד האט געקלאגט אויפ'ן פארלוסט פון איהר גרויסען פיהרער און אלע זיינע געגנער האבען מחילה געבעטען און חרטה געהאט... דער פארלאמענט האט באלד באשטימט געלט פאר א מאנומענט, אזוי גוט ווי אן עפענטליכע לויה, און מיט דער אויפדעקונג פונ'ם קארטיער מאנומענט, דעם פארגאנגענעם זומער, האט זיך ערשט געענדיגט דער לעצטער אקט פון דער נאציאנאלער קארטיער-דראמא.

דער מאנומענט אין מאנטרעאל איז הונדערט פוס די הויך, די סטאטוע פון סער זשארזש קארטיער זעהט אויס זעלטען לעבעדיג און קינסטלעריש. אין פראנט פון דעם מארבעלנעם באזיס זיינען אויסגעשטעלט פיער סטאטועס, וועלכע סימבאליזירען די ערשטע פראווינצען וואס זיינען אריין אין דער קאנפעדעראציע, דאס זיינען: קוויבעק, אנטעריא, ניו-בראנזוויק און נאווא-סקאשיא. הינטער דער קארטיער-סטאטוע, אין דער ריכטונג פון דעם הויכען "מאונט-ראיאל" געפינען זיך נאך 5 פיגורען, די זעלבע גרויס ווי די ערשטע פיער, וועלכע סימבאליזירען די פראווינצען, וואס זיינען אריין אין דער קאנפעדעראציע אין 1867. און אויף ביידע זייטען זיינען אויסגעשטעלט פיגורען, וועלכע סימבאליזירען "בילדונג" און "געזעצגעבונג" — געגענשטענדען, מיט וועלכע קארטיער האט זיך פיעל באשעפטיגט אין פארלויף פון זיין לעבען. מען געהט נאך אין סאמע פראנט אוועק שטעלען פיער לייבען-פיגורען, וואס וועלען צום מאנומענט צוגעבען א באזונדערען חן.

(קענעדיען מעגעזין")

אין "פאלים קאורט"

קאנאדע איז ניט פוילען

וויליאם פעמין, א וואויל יונגערישער שנייץ, האט ווייזט אויס, געוואלט פראקטיצירען די פוילישע מעשים אין קאנאדע אבער ריכטער דעניסאן האט איהם געגעבען צו וויסען, אז דא איז ניט פוילען.

די קלאגע געגען איהם איז געווען, אז ער איז שכור'ער הייד באפאלען אין גאס א אידען מיט'ן נאמען סאלאמאן גארהאן פון 29 יוקליד סט., און איהם אכזריות'דיג געשלאגען.

דער דאזיגער פלוזשור וועט שוין איצט וויל'ן טייער קאסטען, אויסער דעם וואס ער וועט האבען צו פארברענגען דרייסיג טעג אין דזשייל-פארם פאר באפאלען א מענשען אומזיסט און אומגיישט, וועט איהם נאך ווערען גרינגער אין קעשענע מיט $10 פאר'ן שכור'ען.

און דאס איז נאך ניט אלעס: מר. גארהאן איז א איד מיט זעלבסט-רעספעקט, און ער האט ערקלעהרט אין געריכט, אז ער געהט נאך דעם בויאן קלאגען פאר "דעמעדזשעס". ער וויל איהם — זאגט ער — געבען א "לעסאן", ווי זיך צו האלטען אנשטענדיג.

"זניאט ניע זנאיו"

ביוואוינענדיג נעכטען פריה די קיים פון מאטיוס פרייזער, וועלכער איז פארגעבראכט געווארען פאר ריכטער דעניסאן אויף דער קלאגע אז ער האט פארקויפט ליקער, איז דעם שרייבער פון דיזע שורות ארויף אויפ'ן זכרון א סצענקע מיט יאהרען צוריק אין א רוסישען דארפס-געריכט, ("וואלאסטנאיע אופראוולעניע") ווען מען האט א באשולדיגטען פויער געפרעגט:

— האסטו געגנב'עט א חזיר?

— "זניאט ניע זנאיו, גאספאדין פרעדסעדאטעל" (איך האב קיין שום ידיעה ניט, הער פארזיצענדער)

— האסטו ניט געגנב'עט א חזיר?

— זניאט ניע זנאיו"

— ביזטו א גנב?

— זניאט ניע זנאיו"

— ביזטו ניט קיין גנב?

— זניאט ניע זנאיו"

עס האט זיך דערנאך ארויסגעוויזען אז א גוטער פריינד זיינער, וואס האט זיך געהאלטען פאר א גאנצען אויטאריטעט אין געריכטס-ענינים, האט איהם געראטען: "די בעסטע זאך איז אויף אלע פראגען געבען איין תירוץ — איך ווייס ניט"...

אייך מאטיוס פרייזער האט ווייזט אויס אין טאראנטא אזא גוטען פריינד, וואס איז שטארק באהאווענט אין יוריס פרודענץ, ווארים ווי יענער רוסישער פויער, האט ער געהאלטען אין איין טענה'ן "אי העוו נא איידיע" (איך האב ניט קיין אהנונג.)

די מעשה מיט פרייזער'ען, ווי עס איז באוויזען געווארען פון פיעלע עדות, איז געווען אזעלכע, אין אווענד פון 21-טען אקטאבער האבען זיך דעטעקטיווס אריינגעריסען צו איהם אין הויז און געטראפען דארטען א פאר חברה-לייט, וועלכע זיי האבען דורך די פענסטער-פארהאנגען געזעהן נעהמענדיג פון פרייזער'ען צו גלעזלאך שנאפס און באצאהלענדיג דערפאר.

די דעטעקטיווס האבען זיך א נעהם געטאן מאכען אן אונטערזוכונג און האבען געפונען א שעהן ביסעל שנאפס, איינער פון די חברה-לייט האט באלד פאר די דעטעקטיווס דערצעהלט, אז זיי האבען ביי פרייזער'ען געקויפט שנאפס אויפ' גלעזעל פאר 35 סענט א קעלישאקעל.

א פאר פון די חברה-לייט זיינען געקומען אין געריכט און דערצעהלט די זעלבע מעשה; אויף קהאון אטארני קארלי'ס טיש איז געשטאנען א פלעשעל מיט א ביסעל שנאפס און א גלעזעל — טאקע דאס זעלבע פלעשעל און גלעזעל, פון וועלכע די חברה האבען געטרונקען. די דעטעקטיווס דערצעהלען איין מעשה, און אלע מענגם באווייזע שטימען. אז עס בלייבט קיין ברעקעל ספק ניט, אז פרייזער איז ווירקליך שולדיג.

אויסגעהערט אלע עדות אויף דער זייט פון דער אנקלאגע, קומט ארויף פרייזער אויפ'ן "וויטנעס סטענד", און דערצעהלט, אז אלעס וואס מען האט אויף איהם נאר וואס געזאגט איז ניט געשטויגען און ניט געפלויגען, ער האט ניט קיין אהנונג ווער די אנקלעגער זיינען און יענעם אווענט האט ער גאר געשמאק געשלאפען, בקיצור — א בלבול אויף מאטיוס פרייזער.

אויסגעהערט פרייזער'ן, רופט מען זיין פלונית'טע אויפ'ן וויטנעס-סטענד. און עס לאזט זיך אויס, אז אויך מרס. פרייזער ווייסט פון גאר ניט צו זאגען. ניט זי האט אויף איהר לעבען אנגעזעהן שנאפס, ניט זי קען די אלע מענשען, וואס דערצעהלען וועגען איהר מאן אזעלכע "לעגענדעס"; זי ווייסט ניט פון קיין מעשה, ניט זי און ניט איהר מאטיסעל, זאל ער זיך נאר ביי איהר עלטערען ביז הונדערט און צוואנציג יאהר, "איימען"..

זעהט מען האך שוין איין אז פרייזער איז אומשולדיג, ווי א קאץ ארום סמעטענע; גיט מען זיך דערווייל א זוך אין געריכטס-רעקארד און מ'געפינט, אז מאטיסעל איז שוין געווען צוויי מאל פארמשפט פאר האנדלען מיט ליקער. משמעות, אז יענע צוויי מאל איז ער אויך נעבעך געווען א מארטירער פון דער זינדיגער מענשהייט.

איז ווארשיינליך דעם ריכטער איינגעפאלען, אז פרייזער האט א "טשענס" צו ווערען א "הייליגער", ווייל צוויי מאל איז ער שוין נעבאך אפגעקומען פאר דער מענשהייט'ס זינד: נו, האט ער באשלאסען איהם אוועקצושיקען אויף 6 מאנאטען דזשייל-פארם צום דריטען מאל און צוליב דעם זכות זאל קומען א ישועה אויף אלע מענשען-קינדער מען זאל אויס געלייזט ווערען פונ'ם "טהיקענעם" גלות.

ממית'ט זיין פרוי, ווייל ער נעהמט זיך אן דעם איבער-שטענ'ס קריוודע...

זיין נאמען — טשארלס מעטקאף.

קלאגע געגען איהם — "באליידיגט און געשלאגען זיין פרוי.

דאס אלעס?

ניין, דאס איז א טראפען אין א ים.

קהאון אטארני קארלי לייענט פאר די דיטאלען פון דער אנקלאגע און עס ווערט אייך קלאהר, אז דא שפיעלט זיך אפ א מערקווירדיגע פאמיליען-טראגעדיע.

"טשארלס מעטקאף — לייענט דער אטארני — באהאנדעלט זיין פרוי מיט א בארבארישע ברוטאליטעט, ער טרעט איהר מיט די פיס; ער האט זיך צו איהר געכאפט מיט א מעסער; ער וויל זי גאר ערמארדען און פון איהר פטור ווערען.

רופט מען מרס. מעטקאף צום "וויטנעס-סטענד".

זעהט מען פון ווייטען א זעלטען שעהנע פרויען-פיגור, הויך און שלאנק — קענטיג געווען אמאל זעהר צוציהענד פאר טשארלי'ן, און ווער ווייסט וויפיעל נעכט ער האט ניט דערשלאפען אין יענע גוטע "קיופיד" צייטען, טרוימענדיג פון זיין גראציעזער לילי...

זי איז שוין אויפ'ן וויטנעס סטענד מיט פאטערליכער צערטליכקייט בעט זיך ביי איהר דער ריכטער: "זאג מיר דעם גאנצען אמת: האב קיין מורא ניט, ער שלאגט דיך?

— יא, יור האנאר!...

— וויפיעל קינדער האט אי-

— דריי.

— ווילסטו איך זאל איהם פאר א לאנגע צייט פארשפארען אין דזשייל? קענסטו זיך אליין "סופארטען"?

— ניין, יור האנאר!

— וואלט אפשר ניט געווען א פלאן די זאלסט זיך שיידען פון דיזען "ברוט" און דאס געזעץ זאל איהם צווינגען אויסצוהאלטען די קינדער?

— איך ווייס ניט, יור האנאר!

— פאר וואס שלאגט ער דיך?

— ווייל ער איז א שלעכטער!

דער פארטיידיגונגס-לאיער מישט זיך אריין אין געשפרעך, און זאגט:

— יור וואַרשיפ! ביי זיי קומט פאר א רעליגיעזער סכסוך, זי שטאמט פון א קריסטליכער סעקטע וואס האלט שבת, און ער איז א זונטאגניק...

דער ריכטער: — איז דאריבער דארף ער זי שלאגען?

קראון אטארני קארלי: — "איך דענק אז מען דארף דערווייל אונטערברעכען די קיים און זעהן זיי ברענגען צו א שיידונג. זי טאר ניט און קען ניט ווייטער לעבען מיט איהם: ער איז — זאג איך אייך — א ברוטאלע באשעפעניש...

ריכטער דעניסאן: — "איך אונטערברעך די "קיים" אויף א וואך צייט און דו מרס. מעטקאף קום צו געהן אין אינספעקטאר מעקני'ס אפיס און דארטען וועלען מיר זעהן וואס ווייטער צו טאן; אין פאל ער וועט דיך אין פארלויף פון דיזער וואך ווייטער שלאגען, קום און דערצעהל מיר: איך וועל איהם פארפארען אין דזשייל און דארטען וועט ער קריגען פייערדיגע שמיץ"...

די קיים איז אונטערבראכען געווארען.

אט וואהין דער שטורם האט זיי פארטראגען!

מארטין קערי, דזשארדזש הארווי, דזשארדזש קאנטש און לעאנארד מעקאלם זיינען נעבאך קרבנות פון דעם גרויסען שטורם, וואס דער רבונו של עולם האט אראפגעשיקט לעצטען שבת אווענד.

און געטראפען האט מיט זיי אזא מעשה:

ס'איז געקומען צופליהען א וואלקען, וואס האט זיך ערגעץ אפגעריסען און אונטער זיינע שווארצע פליגלען א נעהם געטאן די פיער חברה און זיי פארטראגען אזש ביז 112 יארק סט., וואו עס געפינט זיך די מאנארך וואולען קאמפ"..

און "מיינדזיו"! וואס א שטורם קען!... וואלט ער זיי כאטש אפגעשטעלט נעבען דעם וואולען-געשעפט און זיי איבערגעלאזען אויף גאט'ס באחאט, וואלטען זיי דאך ניט געדארפט פארגעבראכט ווערען נעכטען פריה פאר קוירנעל דעניסאן אונטער א קלאגע, אז זיי האבען איינגעבראכען די סטאר און ארויסגעלקח'ענט ניט מעהר און ניט ווייניגער ווי 6 "ראלס" סוט-ווארע וואס באטרעפט אין גאנצען א קימא לן פון צוויי טויזענד דאלאר...

אבער מילא, וואס קען מען זיך העלפען? ווי זאגט ערגעץ דער משורר "מה גדלו מעשיך"! — אי ווי גרויס איז דער וואונדער פונ'ם גרויסען, גרויסען שטורם!...

ארויסגעוויזען האט זיך אז אלע פיער זיינען צוריקגעקערטע סאלדאטען, און אז דזשארדזש הארווי איז אין גאנצען ניט געווען פארמישט אין דער געשיכטע, ער האט בלויז מיטגעשלאפען מיט מארטין קערי יענע נאכט ווען די פאליציי האט זיך אריינגעריסען צו קערי'ן אין הויז.

זיינען שוין, הייסט עס, געבליבען דריי ("פיער גוטע ברידער זיינען מיר געווען"...) און מיט זיי האט אויך דער ריכטער געהאט אייטזעהעניש, ווייל מארטין קערי האט געמאהלען א טרויעריג בילד פון דער שלעכטער לאגע אין וועלכער די צוריקגעקערטע סאלדאטען געפינען זיך און איבערהויפט האט ער דערצעהלט פון זיין אייגענער לאגע. ער האט — זאגט ער א מאמען און א שוועסטער אויסצוהאלטען. ארבייטען איז ער ניט פעהיג א. א. וו.

פיער מאנאטען דזשייל-פארם — איז געווען דער מילדער אורטייל פון ריכטער דעניסאן פאר דריי "קרבנות" פונ'ם גרויסען שטורם...

דריי יונגינקע שעהנינקע גנבים-לאך

ראולאנד דזשיימסאן, דזש. פעקנעי 16 יאהר אלט און הערי מיקאל 17 יאהר. האבען מסתמא געזעהן אין די "מואווינג פיקטשורס", ווי מען ברעכט איין געשעפטען און מען טוט אפ נאך אזעלכע "העלדישקייטען", האבען זיי באשלאסען צו שפיעלען "ההי ווילינס" און איינגעבראכען דעם "קען-גודס" געשעפט פון דייוויד סוואן און געמאכט א היבשע גנבה'לע.

וועלען איצטער דיזע אינגלאך פארזוכען דעם טעם פון 10 טעג דזשייל-פארם — אזוי האט נעכטען פריה געזאגט "היז ווארשיפ" קוירנעל דעניסאן.

אידישע גזלנים, מינשטיינס געזאגט

לואיס דארפמאן און נייטען מילער, ביידע ארבייטען אין איין שאפ. האבען זיי געהאט צווישען זיך אן "ארגומענט" איבער וואס איז ניט באוואוסט. (מסתמא איבער א משנה....)

הכלל זיי האבען אזוי לאנג זיך געפלפול'ט ביז דארפמאן האט אריינגעפלפול'ט מילער'ען בידים....

איז געגאנגען מילער און האט אנגעקלאגט דארפמאנ'ען, אז ער האט איהם געממית'ט.

און מיטוואך אין דער פריה איז פארגעקומען דער משפט.

עס ערשיינט קמגור מילער אויפ'ן וויטנעס סטענד, און ער ווערט געפרעגט פונ'ם קראון-אטארני:

— פאר וואס האט ער דיך געשלאגען?

— געהאט אן "ארגומענט".

— האט ער דיך שטארק געשלאגען?

— ניין, ער האט מיר בלויז געשטופט.

— האט ער דיך וועה געטאן?

— ניין.

— זאג נאר מילער! וויפיעל האסטו פון איהם געקריגען פאר'ן אויסגלייכען זיך?...

"ההי קיים איז דיסמיזד"..

אידישע גזלנים!

א זיעבען טאגיקער "שאמפו"

דזשאזעף דין און בראקס, זיינען מיטוואך אין דער פריה פארמשפט געווארען פון קוירנעל דעניסאן צו זיעבען טעג דזשייל-פארם, פאר איינברעכען א בארבער-שאפ און ארויסגעגנב'ענען פון דארטען די "רייזערס", די שערלאך, די קעמלאך, די פארפיום און די איבעריגע זאכען, מיט וועלכע "מ'רייבט א מארדע" די צוויי בחורים'לאך האבען שוין מסתמא א "שייוו" און א "העירקאט" געהאט, האט זיי איצט מאגיסטראט דעניסאן געשיקט נאך א "שאמפו" אויף זייערע זינדיגע קעפ...

מארגען מארגען

דאס וואונדער קינד פון אמעריקא

פלארענס סטערן

אן עלף יאהריגע אידישע קינסטלערין וועט אויפטרעטען אין

מאסעי מיוזיק האל

דעצעמבער דעם 5-טען

8 אזייגער אין אווענט

אין א

וויאלין ריסייטעל

די גרעסטע מוזיק קריטיקער גיבען צו אז פלארענס סטערן איז א וואונדער קינד. אז הערען זי שפיעלען איז א הימעלישער גענוס, אז אזא טאלאנט ווי דאס אידיש קינד פארמאגט איז א גאטס ברכה.

פארפעהלט ניט צו הערען דאס דאזיגע אידיש מיידעלע וועלכע איז קליין אין וואוקס און ריעזיג גרויס אין טאלאנט

טיקעטס פון 50 סענט ביז $2.00

צו באקומען אין מודיס ציגארן סטאר 33 קינג סטריט וועסט. נארד היימערס פיאנא סטאר קארנער יאנג און אלבערט סטריט און אין באקס אפיס פון מאסעי מוזיק האל.

1-טער

קאנווענשאן

פון קענעדער מזרחים

מיט פארטרעטער פון אלע

קענעדער שוהלען

וועט זיין אין מאנטרעאל

זונטאג ט"ו כסלו

דעם 7-טען דעצעמבער, 1919

אלע מזרחי פאראיינען אין קענעדע און אלע שוהלען איבערן גאנצען לאנד דארפען אמשנעלסטען אויסקלייבען זייערע דעלעגאטען און צושיקען זייערע נעמען צו דער

מזרחי ביורא, 555 סט. לאורענס בולווארד

די מזרחי ביורא מאכט אויפמערקזאם דאס יעדע שוהל איבער גאנץ קענעדע איז בערעכטיגט צו צוויי דעלעגאטען צום קאנווענשאן און יעדע שוהל וואס האט איבער 100 מעמבערס איז בארעכטיגט צו אן עקסטרא דעלעגאט פון יעדע 50 מעמבערס איבער די הונדערט.

געדענקט דעם קאנווענשאן

זונטאג דעם 7-טען און מאנטאג דעם 8-טען דעצעמבער

איינצעלהייטען וועלען אין דיעזער צייטונג באקאנט געמאכט ווערען אי ווייטערע טעג

ארום דער "יאנג מענ'ס היברו אסאסיאיישאן" פון טאראנטא

מיט א יאהר צוריק איז פארגעקומען א געוויסער אינצידענט, וואס איז פאר א לאנגע צייט באטראכט געווארען אלס באליידיגונג צו אידישע יונגע לייט פון טאראנטא. דער אינצידענט איז פארגעקומען אין דער יאנג מענ'ס קריסטשען אסאסיאיישאן, וואו מען האט געגעבען צו וויסען די אידישע יונגע לייט, אז זיי זיינען נים איבעריג ווינשענסווערט אין דער אס"ן.

יענער אינצידענט האט געמאכט די היגע אידען איינצוזעהן, אז ס'איז די העכסטע צייט אויפהערען צו זיין איינגעבעטענע געסט אין די קריסטליכע אינסטיטוציעס און מ'האט אנגעהויבען טראכטען וועגען א "יאנג מענ'ס היברו אס"סן'.

עס איז דעמאלט אפגעהאלטען געווארען א מאס-מיטינג אין סטרענד טעאטער און א קאמיטע פון פראמינענטע ביזנעס-לייט איז אויסגעקליבען געווארען, וועלכע זאל ארבייטען פאר דער עטאבלירונג פון א "יאנג מענס היברו אסאסיאיישאן" אין טאראנטא.

זינט יענער צייט איז קיין זאך נים געהערט געווארען פון דער קאמיטע, און אזוי האט זיך די זאך פארצויגען ביז מיט עטליכע וואכען צוריק, ווען דער געדולד פון די היגע אידישע יונגע לייט האט געפלאצט און זיי האבען באשלאסען צו נעהמען די אנגעלעגענהייט אין זייערע אייגענע הענט.

מרס. איידא ה. סיגעל און איינגע אידישע יונגע לייט און מיידלאך האבען גערופען א מיטינג אין ציון אינסטיטוט מיט דעם צוועק צו ארגאניזירען א "יאנג מענס היברו אסאסיאיישאן" און א "יאנג וויםענ'ס היברו אסאסיאיישאן" אין טאראנטא, דעלעגאטען פון אלע קלאבס און ארגאניזאציעס זיינען איינגעלאדען געווארען. זינט יענעם מיטינג איז שוין געמאכט געווארען באדייטענדער פארטשריט אין דיזער באוועגונג און ביסלאכווייז בויעט זיך אויף די לאנג געפלאנטע ארגאניזאציע. היינט צו טאג זיינען שוין אין דער באוועגונג אנגעשלאסען איבער דרייסיג ארגאניזאציעס מיט א מיטגליעדערשאפט פון ארום טויזענד, איינינע פראמינענטע געשעפטס-לייט האבען זיך ערקלעהרט ווילינ צו שטיצען די באוועגונג מיט אלע מעגליכע מיטלען.

אמעריקאנער פראכט שיף אנגעשלאגען אן א מינע.

לאנדאן, דעצעמבער 3.

די אמעריקאנער פראכט שיף קערוואוד וואס איז געגאנגען פון ניו יארק ביז האמבורג אנגעלאדען מיט עסענווארג און קליידער האט אנגעטראפען אויף'ן וועג א מינע אין דער געגענד פון צפון ים.

א טעלעגראמע פון אמסטערדאם זאגט דאס א הילפס שיף וועלכע איז ארויסגעשיקט געווארען העלפען האט זיך אומגעקעהרט מיט'ן ראפארט דאס זי האט נים געפונען קיין איינציגען שפור פון דער שיף.

דער טאג פון טרויער

דינסטאג דער 9 דעצעמ.

ווערט זיין דער טאג פון טרויער

טאראנטאר יודענטום וועט יענעם טאג טרויערן אויפ'ן חורבן אוקראינא

יעדער איד פון טאראנטא, יעדע אידישע טאכטער און יעדעס קינד וועלען יענעם טאג זיין איינגעהילט אין טרויער

פילייכט?

פילייכט וועט דער שטילער טרויער ווירקען ווי דאס העכסטע וועה-געשריי און אונזערע שכנים, די ציוויליזירטע וועלט וועט דערהערען.

פילייכט וועט דער טיפער טרויער אונזערער ווירקען ווי א פראטעסט געגען די שוידערליכע אכזריות וואס ווערען באגאנגען איף אונזערע ארימע ברידער אין שוועסטער פון אוקראינע.

אין באטש דאס וועט אונזערע הרוגים צוריק לעבעדיג נים מאכען וועט עס אבער פילייכט העלפען אז די שחיטות זאלען אויפהערען.

אמת, איהר זייט מאכטלאז צו העלפען, איהר ווייסט דאך אבער העלפען.

ווער פון אייך וויל דאס נים מיטהעלפען צו מאכען א סוף צו די שחיטות?

מיר מוזען אלע דעמאנסטרירען אונזער טרויער אזוי אז אונזערע ארומיגע זאלען אונזער גרויסען וועהטאג דערפיהלען.

דינסטאג, דעם 9-טען דעצעמבער, פון סאמע פריה מארגען מוז יעדער איד, יעדע אידישע טאכטער ביז'ן קינד אין וויעג טראגען א שווארצען צייכען אויף זיין האנד.

זאלען די קינדער אונזערע געהן אין סקוהל מיט דעם שווארצען צייכען.

מיר האבען זיך נים מיט וואס צו שעהמען, זאל זיך די ציוויליזירטע וועלט שעהמען.

זי איז די שולדיגע!

פונקט צוועלף דעם זייגער מוזען אלע ארבייטען אוועק געלייגט ווערען.

אלע אידישע פאבריקען, אלע געשעפטען מוזען צו דער מינוט געשלאסען ווערען.

מחנות-ווייז מוזען מיר געהן אום איינס א זייגער צו מאסעי האל. פילייכט וועט די ציוויליזירטע וועלט דערפיהלען און טראכטען: "ידינו שפכו את הדם", "מיר די ציוויליזירטע וועלט, האבען דאס אונשולדיגע בלוט פארגאסען".

זאל קיין איינציגער פון אונז נים וואגען צו טון וועלכע עס איז ארבייט.

אלעס אויף דער אידישער גאס מוז אויסדריקען טרויער. די לופט מוז זיין אנגעפילט מיט יאמער און געוויין.

אין אונזער געוויין מוז זיך הערען א הימעל שרייענדער פראטעסט געגען דער ציוויליזירטער וועלט געגען איהר שוידערליכען פארברעכען.

אום 1.30 א זייגער וועלען די טירען פון מעסעי האל זיין אפען פאר אונזערע טרויענדער פארוויינטע מענער, פרויען און קינדער.

צוויי א זייגער פונקט, ווען עס וועט שוין קיין ארט נים זיין פאר קיין איינציגען וואס וועט האבען פארשפעטיגט וועט זיך דער טרויער מיטינג אנפאנגען.

פאר די טרויענדע וואס וועלען בלייבען אין דרויסען וועט די קאמיטע באזארגען האלס מיט רעדנער און פילייכט אויף אן אנדער אופן קומען צו זייער הילף צו מאכען דעם טרויער נאך טרויעריגער.

רעדנער זיינען איינגעלאדען פון ניו יארק.

מיר וועלען אנאנסירען די נעמען ווען מיר וועלען זיין זיכער דאס זיי קומען.

עס וועלען אייך זיין רעגיערונגס פארטרעטער.

אידען, טוט אייער פליכט!

און אויב אונזערע שכנים וועלען פון אונזער וועה-געשריי גערירט ווערען, און מען קאן האפען דאס דער געוויין און פראטעסט וועט אויף זיי ווירקען, ווייל נאך אלעמען זיינען דאך זייערע הערצער נים פון שטיין, וועט יעדער איינציגער פון אייך האבען א חלק אין דעם.

לעגט אוועק אייער ארבייט, שליסט צו אייערע געשעפטען.

דער 9-טער דעצעמבער איז אונזער נייער תשעה-באב, אונזער טאג פון טיפען טרויער.

מאכט אלע פארברייטונגען פאר יענעם דינסטאג. די צעשאכטענע קינדערליך פון פראסקוראוו רופען אייך און פאדערען אייך אויף צו טרויערען דעם 9-טען דעצעמבער און פראטעסטירען פילייכט וועט איהר העלפען ראטעווען זייערע שוועסטערליך און ברידערליך וואס זענען דורך נסים נאך לעבען געבליבען.

פאר דער פרעס קאמיטע
יצחק הערמאן.

קאהען און קאהען
באריסטערס און נאטארי פאבליק
א. א. וו.
מאן לייף בילדינג
60 וויקטאריא סטריט.
מעין 2684.
אברהם קאהען נארט 267
סעמיועל קאהען דזשאנקשאן 1545

ליוויי און פעלדמאן
545 קווין וועסט
מיר מאנופעקטשורען טשילדרען קאוטס און סוטלעך פאר באיעס און מיידלאך, און מיר פערקויפען און מאכען אויך צום ארדער ריטייל און האלסייל. טעלעפאן אדלייד 4792.

וויכטיגע נייעס
צו אידישע לענדלארדס און פייפער העגנערס.
אזוי ווי איך האב ארייננעקריגען פופציג טויזענט ראל. "וואל פייפער" וואס מוז פארקויפט ווערען ביליגער ווי פעקטארי פרייזען.
פייפער רעגולאר 10 ס. פאר 6 ס. פייפער רעגולאר, 15 ס. פאר 8 ס.
פייפער רעגולאר, 20 ס. פאר 12½ ס. פייפער רעגולאר, 40 ס. פאר 25 ס.
פייפער רעגולאר, 100 פאר. 25 ס.
אויך נעהם איך אן ארבייט מיט זעהר געוועהנליכע פרייזען. דאס אלעס קענט איהר קריגען
J. ROTTENBERG
591 Dundas W. Tel. Col. 4538

לואיס ס. סינגער
לאיער און נאטארי פאבליק
קאמישיאנער פאר אלע פראווינצען פון קענעדע.
לאא אפיס 154 סימקאו סטריט.
טעלעפאן עדלייד 1440
טעלעפאן עדלייד 1441
וואוינונג 433 פאלמערסטאן בולווארד
טעלעפאן קאלעדזש 4866

LOEW'S
לאעוו'ס יאנג סטריט טהעאטער
טעל. מיין 8600 — הייז אלעם וואדעוויל
באקס סיטס רעזערווירט.
אומאונטערבראכען
12 מיטאג ביז 11 נאכטמיטאג
נאכמיטאג 10 סענט. 15 סענט.
אווענד 10 סענט 15 ס. און 25
די וואך פון ערשטען דעצעמבער
די גרויסע סטאר אקטריסע
עניד בעננעט אין "סטעפינג אוט"
א טעמא פון דער לעצטער צייט, הומאריסטיש און פאטעטיש און קאראקטעריזירונג, זעקס הויכע קלאס וואדעוויל אקטען, לאוס בריטיש קענעדיען וויקלי, מאט און דזשעף קארטונס, די פארשטעלונג אין ווינטער גארדען, אין וועלכען אלע סיטס זענען רעזערווירט, איז די זעלבע ווי אין לאוס יאנג סטריט, טעאטער.

קויפט אייערע קויהלען פון
יאנעווער בראדערס
וואו איהר בעקומט בלויז ראזשערס קויהלען מיט ראזשערס טיקעט
268½ קווין סט. וועסט. טעלעפאן עדלייד 3766.

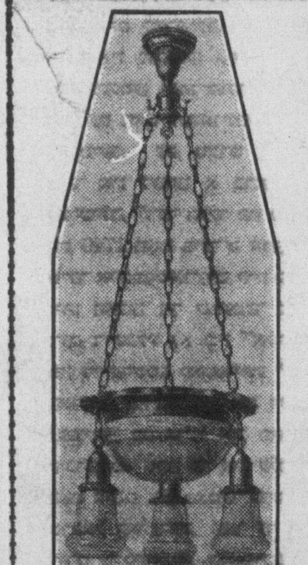
ספעשעל בארגיינס אין עלעקטריק פיקסטשורס
6 רום הויז פון 10 פיקטשורס פאר $17.75
און 7 רום הויז פיקטשורס פאר $19.50
ספעשיל פרייזען פאר עלעקטריק לאמפען
עס ווערט געמאכט אלערליי עלעקטריק וויירינג און רעפיירס
טעלעפאן מעין 6367
649½ קווין סט. וועסט
די אנטעריא עלעקטריק וויירינג און פיקטשורס קא.
ס. ניסענבאם פראפרייטאר

ספעשעל נאטיס צו אונזערע קאסטימערס
ארדערט קוילען יעצט און וארט נישט אויף דער לעצטער מינוט, ווייל שפעטער וועט איהר צאהלען דאבעל און דאצו וועט איהר נאך נים קענען באקומען.
THE EATON COAL CO.
Phone Ad. 2696
איטאן קאהל קא.
אפיס 352 קווין וועסט טעל. עדל. 2696

HOW TO BECOME A REAL MUSICIAN?
By taking lessons at Michael Angelo's music school Maestro Michael Angelo will guarantee you a sure success of becoming a real Violin, Mandolin, Cornet. Saxphone player or any other wind and String instruments, also the same Michael Angelo's patient of teaching children to play Violin is not to be compared with any other teachers. So be sure to telephone or come personally regarding your child's mucic education as Sig: Micnael Angelo is the only teacher that takes real interest in them, „and be aware of fakers"

Prof. Michael Angelo
Studio at Alhambra Hall 450 Spadina Ave. near College St
Tel. Col. 17

HIPPODROME
די וואך פון 1-טען דעצעמבער
וויליאם פאקס פרעזענטירען א ספעציעלע פיטשור, דער סענסאציאנעלער
טאם מיקס
אין דהי "ספיד מאניאק" הושארהוש בוק — "דער נייער מאדעל" 4 איפע-אום קאמעדיעס; האלאנד און רעי, ווילבור און לאיק בורנס און פאראן, פעטה פאלארד קאמעדיע, האראלד לאיד קאמעדיע "קאפיטאן קיד און קיד".

סעש'ס דזשועלערי סטאר
פון 145½ קווין סטריט וועסט
לאזט וויסען, אזוי אלעם ווערט מייע באלד יום טוב, און ווי עס איז שוין דער מיט יעדען טאג האבען מיר פארברייטעט איין גרויסען סטאק דיימאנדס, אלע לייטעסט סטיילס און סעטינגס לאוועליערס, אויריננגען, רינגען אויך 14 קערעט גאלדענע וואטשעס, און קייטלאך אין פארשיעדענע סטיילס, לייכטער, סעטס סילווער אלעס באקומט איהר ביי אונז צו די אלטע פרייזען. פארשפעטיגט נים און קומט גלייך. ווערט איהר איינשפארען געלט.
CASH OR CREDIT
אייער פריינד קעש
145½ קווין וו. טעל. עד. 8588

נאד האיעלע אינשורענס פאליסעס
ווענדעט אייך צו
ל. ווהייט
109 גארוויל עוו.
איינער וואס פארשטעהט די אינשורענס און גיט די בעסטע עצות
טעלעפאן קאלעדזש 8585

כשר וואורשט פעקטארי
בהכשר הרבנים הרב ר' יוסף וויינריב הרב ר' יעקב גארדאן
מיר זיינען די איינציגע וואס פאבריצירען אלע סארטען וואורשט און פליישען, בתכלית הכשרות, אונטער א שטרענגער רבנ'ישער השגחה און מיט א שטענדיגען משגיח. לאזט אייך נים נארען! היט אונזער נאמען מיט די נעמען פון די רבנים און דעם משגיח אויף די לייבעלס. אהדערס ווערען געשיקט איבער גאנץ קענעדע.
Kosher Beef Products Co.
664 Richmond St. W.
M. Salkovitch Mgr
Toronto, Ont.

דער ווינטער קומט
פארגעסט נים אז יעצט איז די צייט צו קויפען סטאווס.
קויפט דעם סטאוו, וועלכער ברענגט געז און קויהלען.
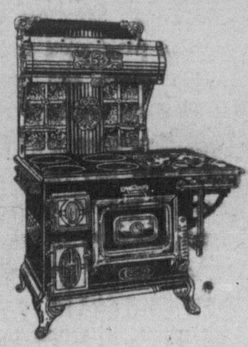
קויפט דעם סטאוו וועלכען איהר זעהט דא.
שפארט געלט און ארבייט.
קומט צו
S. LEVINTER
360-362 Queen W.